

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Kmetijske zadruge ob pripravah na jesensko setev

4000 HEKTAROV PŠENICE V SODELOVANJU

Cas jesenske setve se hitro približuje, z njim pa tudi obilica dela za kmetijske zadruge. Ne samo to, da bodo v pogodbenem sodelovanju zasejale letos blizu 4000 hektarov pšenice. Veliko dela jim nalagajo tudi novi odloki, kakor nedavno sprejeti odloki o minimalni porabi sobodne agrotehnikne in to kljub temu, da proizvajalec, katerega površine je zajel novi odlok, ni dolžan, da bi sklepal z zadrugo pogodbe za kooperacijo, ampak bo lahko površine tudi sam obdeloval. Vendar ga bo pri tem nadzorovala posebna komisija, oziroma zadruga strokovna služba, ki je za izvajanje odloka zadolžena. Vendar pa se je večina proizvajalcev, katerih površine je zajel novi odlok, odločila, da bo sklenila pogodbe za razne oblike kooperacije. Kmetijske zadruge namreč še dalje uveljavljajo različne oblike kooperacije. Vsekakor bodo zadruge predvsem težile za popolnejšimi oblikami sodelovanja. Najzanimivejša je tista oblika sodelovanja, po kateri si kmet in zadruga pridelek delita po vložnem trudu. Za to obliko sodelovanja bodo zadruge sklepale pogodbe le tam, kjer bodo lahko prideli celoti ocenile, oziroma stehale ter dohodek po realnih kalkulacijah razdelile v pravilnem razmerju. V teh primerih bodo zaračunale vse usluge po enakih cenah, kakor na površinah zadrugne lastne proizvodnje. Zadruga pa ne opuščajo tudi ostalih oblik, kakor je navadna kontrahaža, ki ni v bistvu nič drugega, kakor prodajanje zadrugnih uslug privatnemu proizvajalcu. V tej obliki bodo zadruga zaračunale vsa zadruga vlaganja po ekonomski ceni, kar pa bo zasebni proizvajalec lahko plačal tudi s pridelki. Tretja značilna oblika pa je preprosta prodaja. V tem primeru pa mora proizvajalec zadrugne usluge takoj plačati po ekonomski prodajni ceni. To bodo zadruga uporabljale le v primeru, če bodo imele proste zmogljivosti. V prvih dveh oblikah sodelovanja bodo težile, da sklenejo pogodbe za čim večje parcele, če že ne bodo mogle vse uvesti kolobarjev. Razumljivo je, da si gospodarsko upravičujoče kooperacije ne moremo več zamisljati na miniaturnih parcelah, ki so lani v mnogih primerih merile le nekaj več kot 10 arov. Seveda pa bodo morale težiti še bolj za zmanjšanjem proizvodnih stroškov ter kooperacijo gospodarsko upravičiti.

Brez dvoma pa bodo zadruga še nadalje in to še hitreje razvijale najpopolnejšo obliko sodelovanja — najemale bodo zemljišča. Seveda ne sme biti najemna doba kraj-

ša od 5 let, kar pomeni, da si bodo uredile široko lastno proizvodnjo, ki je pri mnogih zadrugah že sedaj v precejšnjem razmahu.

Cene zadrugnih uslug za vse proizvajalce enake

Pri pogodbenem sodelovanju pa je prišlo letos vsekakor tudi do bistvenih sprememb. Zlasti glede cen gnojil, zaščitnih sredstev in strojnih uslug. Sedaj, ko predpisuje novi odlok za določena območja porabo določenih količin umetnih gnojil in način obdelave, bi bilo nemogoče delati razlike med cenami zadrugnih uslug med kooperanti in nekooperanti. Razlika bo le v tem, da bodo zadruga opravile vse usluge najprej tistim kmetovalcem, katerih površine je zajel novi odlok, in kooperantom, nekooperantom pa le v toliko, v kolikor bodo dovoljevale zmogljivosti. Seveda vsem po enakih ekonomskih cenah. S tem pa ni rečeno, da bi zadruga ne smele kooperantom dajati tudi popustov, če so primeri ekonomsko upravičeni.

Lani so zadruga težile predvsem za sejanjem italijanskih sort pšenice, ki so dale ponekod zelo dobre donose, ponekod pa so proizvajalce tudi razočarale. Zato bodo zadruga letos sejale predvsem take sorte, ki so se v dosednji praksi na njihovih območjih najbolje obnesle. Zlasti veliko je zanimanje za setev domače sorte U-1 in italijanske s san pastore.

Vse te naloge pa so za kmetijske zadruga precej zahtevne. Morajo zagotoviti veliko večje količine gnojil, semen, zaščitnih sredstev, kakor tudi strojev. To so si domala v vseh zadrugah že zagotovili. Kako je pa s strokovno službo? Ob tej misli si še v nekaterih zadrugah letos tajejo glave. Vendar pa so tudi v teh primerih našli povsod rešitve.

Priprave so v teku

Na območju kmetijske zadruga *Bellinci* so že popisali vse parcele, katere je zajel odlok o agrotehničnem minimumu. Teh imajo približno 105 hektarov. Večina lastnikov površin, katere je zajel odlok, se je odločila, da jih bo obdelovala v sodelovanju z zadrugo. V *Bellinski* zadrugi pa imajo pripravljena potrebna semena, seveda iz lastne proizvodnje, pa tudi gnojila in strokovno službo imajo zagotovljeno. Tako bodo v sodelovanju lahko zasejali skupno okoli 200 hektarov pšenice.

Te dni so začeli sklepati prve pogodbe v kmetijski zadrugi v *Crenšovcih*, kjer je novi odlok zajel 85 hektarov površin. Čeprav bodo imeli letos s setvijo precej več dela kot lani, ni pričakovati večjih težav, saj imajo za setev že vse pripravljeno. Ob vsem tam pa bodo še nadalje širili lastno proizvodnjo. Ekonomija sedaj zajema že okoli 54 hektarov. V soboto zvečer so v kmetijski zadrugi v *Lendavi* končali vaške sestanke, na katerih so se pomenkovali o oblikah pogodbenega sodelovanja, pred-

vsem pa o izvajanju odloka o agrotehničnem minimumu. Večina proizvajalcev se je odločila, da bo obdelovala zajete površine v sodelovanju z zadrugo. Precej se jih je odločilo za kontrahžno obliko kooperacije, ponekod, kakor na primer v *Centbi*, so se kmetovalci zavzemali za klasično obliko kooperacije. Z izvajanjem odloka pa bodo ponekod začeli urejati tudi prve vaške kolobarje. V kmetijski zadrugi v *Salovcih* pa bodo imeli v teh dneh posvet s posamezniki, katerih površine je zajel novi odlok, takoj za tem pa bodo začeli sklepati prve pogodbe. Sklepali jih bodo za najrazličnejše oblike kooperacije.

Tudi na *Cankovi* bodo letos sklepali pogodbe za različne oblike kooperacije. Planiranih imajo 80 hektarov površin, agrotehnični minimum pa je zajel skupno okoli 150 hektarov. Če omenimo še to, da bo zadruga opravljala usluge tudi nekooperantom, bo imela kar precej dela. V zadrugi v *Radenci* so prav tako že poskrbeli za semena, gnojila, pa tudi strojni park in strokovna služba bosta zmogla potrebe. V sodelovanju bodo zasejali predvidoma 90 hektarov površin. Tudi v kmetijski zadrugi v *Dobrovniku*, *Ljutomeru*, *Mačkovičih* in drugod se na setev že pripravljajo. Vendar pa so ponekod zaskrbljeni zaradi kreditov za kooperacijo.

Zakaj še ponekod odlašajo?

Planu so razmeroma visoki, pravijo v nekaterih zadrugah, toda s sklepanjem pogodb še kljub temu niso začeli, čeprav je čas setve že pred vrati. Cemu taka odlašanja in omahovanja? — Ponekod najdejo na to vprašanje kaj hitro odgovor in se sklicujejo na to, da izvajanje novega odloka ni docela urejeno, drugi pa spet ne hitijo zaradi tega, ker se boje, da jim bo zmanjkalo kreditov. Res je, da razmere glede agrotehničnega minimuma še niso v vseh občinah docela urejene, vendar morajo zadruga predvsem preiti pri tovrstnih dejavnostih na delitev dela in sicer, da določijo svoje ljudi, ki odgovarjajo za izvajanje agrotehničnih ukrepov, če kmetovalec to želi, in druge, ki odgovarjajo za pospeševanje pogodbenega sodelovanja. Pri vsem tem pa zadruga ne smejo odlašati. Bojazen, da zadruga ne bodo dobile kreditov za pogodbeno sodelovanje je skoraj odveč, res pa je, da je potrebno s krediti štediti in jih dajati le v nujnejših primerih. Nikakor pa ni zaželeno ponujanje kreditov, če posamezniki tega nujno ne potrebujejo. Razumljivo pa je, da bodo težje dobile kredite tiste zadruga, ki še nimajo obračunanih starih kreditov. Pri kmetovalcih pa so se ponekod pojavile težnje za tem, da bi sejali svoja semena. Takšne težnje pa seveda niso v skladu z odloki. Razumljivo je, da novi odlok za sobodno kmetijsko proizvodnjo ne bi dosti pomenil, če bi na dobro obdelane in pognojene površine zasejali slaba in mogoče celo nesortirana semena.

Potrebno pa je predvsem, da zadruga pri sklepanju pogodb letos drugače nastopajo in ne težijo samo za tem, da bodo imele v sodelovanju toliko in toliko površin, ampak morajo predvsem sklepati pogodbe za ekonomične oblike kooperacije. Se pravi, da pri tem ne bodo utrpeli zadrugni skladi. Pri nižjih oblikah sodelovanja pa je nujno, da sklepajo pogodbe predvsem za take proizvode, katere lahko zadruga sama še nadalje predeluje.

Cepprav so priprave za setev skoraj povsod v teku, jih je potrebno pospešiti ter pomanjkljivosti, ki se pojavljajo, sprosti odpravljati. Kajti razne »ovire« v nekaterih zadrugah kaj radi spremenijo v vzroke za odlašanje.

Janko Stolnik

Ob 10-letnici delavskega samoupravljanja bo Tovarna perila »Mura« odprla v Prosenjakovcih NOV OBRAT

V nedeljo bo delovni kolektiv Tovarne perila »Mura« proslavil 10. obletnico izvolitve prvega delavskega sveta v tovarni z novo in pomembno delovno zmago: v Prosenjakovcih bo odprl nov obrat, v katerem se bo lahko zaposlilo približno 60 delavcev iz Prosenjakovec in okolice, kjer živijo predvsem državljani madžarske narodnosti. S tem trenutkom se bodo delavci, ki sedaj delajo v starih in neprimernih prostorih, preselili v novo in sodobno opremljeno dvorano. Poleg tega pa jim je z novim obratom in ob pomoči matičnega podjetja zagotovljen redni razvoj, boljši prejemki in stalna zaposlitev, ki je podjetje zaradi številnih težav in zaostale proizvodnje prej ni moglo nuditi niti zagotavljati.

bil obrtnega značaja, ni mogel dobiti potrebnih deviznih sredstev za uvoz volne in potrebnih delov za stroje, ki so pa bili zastareli. Danes so te težave že odpravljene. Stroji so popravljani, nakupljeni so tudi novi, odpadle so težave glede surovin in tako ni nič čudnega, da se je vrednost proizvodnje znatno povečala. S tem so pa porasli tudi osebni prejemki delavcev. V obratu je bilo uvedeno tudi nagrajevanje po učinku dela, kar je znatno pripomoglo vzporedno z ostalimi ukrepi k prizadevnosti delavcev. Zato predvidevajo za prihodnje leto podvojitve proizvodnje.

Pletiljstvo v Prosenjakovcih bo v glavnem izdelovalo cenejše volnene pletenine, za katere je veliko povpraševanje na trgu, kar pokaže tudi dejstvo,

Zadnja dela pri novem obratu v Prosenjakovcih

V novi obrat je delovni kolektiv Mure investiral preko 12 milijonov dinarjev. Pobuda za zgraditev obrata pa je našla tudi velik odziv med prebivalci tamkajšnjih vasi. Tako so prostovoljno opravili 2705 delovnih ur in nabrali čez 16 m³ lesa. Predvidevajo, da bo delovni kolektiv do sredine prihodnjega leta imel toliko dohodkov, da bo lahko odplačal investicije.

Prejšnji obrat se je lani, predno se je pridružil Tovarni perila »Mura«, znašel pred izredno težkimi problemi. Ker je

da podjetje nima v skladiščih nobenih zalog in da so vsi izdelki sproti razprodani. Taka usmeritev proizvodnje pa tudi omogoča hitrejšo priučitev delavca.

S tem novozgrajenim obratom bo delovni kolektiv »Mura« brez dvoma najlepše proslavil veliko obletnico, in tudi s ponosom, saj je izpolnil nalogo, ki jo je sprejel pred letom dni.

NOVA IMENOVANJA NA ZASEDANJU OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA

Okrajni ljudski odbor je na zadnjem zasedanju imenoval za vršilca dolžnosti načelnika oddelka za družbene službe KARLA BARBARICA, dosedanjega šefa oddelka za šolstvo pri OLO, za novega šefa oddelka za šolstvo pa je bila imenovana MILICA GRIMSIC, BORIS GOLJVSCEK, dosednji ravnatelj ESS je bil imenovan za direktorja Zavoda za produktivnost dela, za vršilca dolžnosti ravnatelja ESS pa je bil imenovan FRANC HEGEDUS. Za vršilca dolžnosti ravnatelja Tehniške srednje šole v Lendavi je bil imenovan ing. FRANJO PETERSIC, za vršilca dolž-

nosti ravnatelja Srednje medicinske šole v Soboti, HELENA RAVNIC, za ravnateljico Vajenske šole raznih strokov v Lendavi FRANJO BOBOVEC, za vršilca dolžnosti Vajenske šole raznih strokov v Ljutomeru pa MARTA NOVAK. Nadalje je bil imenovan za predsednika upravnega odbora »Živilnoredsko-veterinarskega zavoda STEFAN ANTALIC, za predsednika upravnega odbora okrajnega sklada za napredek kmetijstva pa je bil imenovan FRANC SKUHALA.

Poleg tega so imenovali na zasedanju še novi upravni odbor komunalne banke.

KAKŠEN JE LETOŠNJI TURIZEM?

Kakšni bodo rezultati letošnje turistične sezone, je na podlagi podatkov prvih osmih mesecev letošnjega leta iz dveh soboških hotelov sicer težko predvidevati, vendar pa vse kaže, da se je turizem v Pomurju vendarle premaknil z mrtve točke. Seveda pri tem moramo upoštevati, da je turizem pojav, na katerega vpliva cela vrsta najrazličnejših vzrokov, od vremenskih razmer in cen v gostinstvu do prometnih uslug in turistične propagande.

S tem v zvezi lahko navedemo, da je bilo v Sloveniji v primerjavi z letom 1959 ugotovljenih v prvih šestih mesecih 1960. leta za 21 odst. več domačih gostov ali za 24 odst. več prenočitev kakor leta 1959, medtem ko je pri inozemskih gostih skupnih prenočitev več le za 2 odst. Skupni turistični promet v Sloveniji v prvih šestih mesecih letos je torej kar zadovoljiv.

V soboških hotelih je najbolj poraslo število prenočitev domačih in tujih gostov v hotelu »Zvezda«. Tu je bilo v primerjavi z istim razdobjem lani ugotovljeno v prvih osmih mesecih letos 1913 domačih gostov ali za 449 gostov več kakor lani. Pri tem so zelo važne tudi prenočitve. Lani je bilo pri »Zvezdi« prenočnin 2201 domačih gostov, letos pa je to število že naraslo na 2451 prenočnin.

Tudi struktura inozemskih gostov je v prvih osmih mesecih 1960 pri nas precej drugačna. Pri »Zvezdi« je bilo letos zabeleženih 52 tujih gostov, kar je za 56 več kot lani v istem času. Tudi nočnine tujih gostov so se povečale od lanskih 80 na letošnjih 245 nočnin. V hotelu »Centrale« je slika nočnin nekoliko slabša, saj se je v tem hotelu letos povečalo število tujih gostov le za 29 in za 145 nočnin domačih gostov.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Krompir je letos obilno obradil

PREDSTAVNIKI OKRAJEV IN OKRAJNIH KOMITEJEV ZKS V MURSKI SOBOTI

Pomurje so v ponedeljek obiskali predstavniki okrajev in okrajnih komitejev ZKS iz vse Slovenije. Med svojim obiskom so se v Murški Soboti razgovarjali s predstavniki soboškega OLO in OK ZKS o aktualnih nalogah ter izmenjali nekatere dosedanje izkušnje. Za tem so si ogledali nekatere industrijske objekte, med drugim tudi tovarno perila in pletenin Mura. Tovarno mlečnega prahu, obrat Planika v Turnišču ter nekatera kmetijska in vinogradniška gospodarstva. Seznanili so se tudi s stanovanjsko izgradnjo v Murški Soboti.

RAZPRAVE O GIBANJU GOSPODARSTVA V POMURJU

Nevadno so na seji Sveta za družbeni plan in finance pri OLO Murška Sobotna razpravljali o gibanju gospodarstva v prvem polletju. Ugotovili so, da se je industrijska proizvodnja povečala v primerjavi s prvim polletjem lani za 20,8 odst., močno pa so se povečala tudi investicijska vlaganja v osnovna sredstva. Tudi v kmetijstvu so bili doseženi precej lepi uspehi. Povprečen hektarski donos se je gibal okoli 20,5 metrskih stotov, pri visokorodnih sortah pa je bilo zabeleženo povprečje 26,4 stotov. Tudi sadje obeta dokaj lep pridelek. Ta se bo sukal okoli 1000 vagonov, tržni viški pa okoli 400 vagonov. Sadje pa se bo odlikovalo tudi s precejšnjo kvaliteto. Tudi v ostalih gospodarskih panogah so bili v prvem polletju zabeleženi precej lepi uspehi.

SEJA SVETA ZA SOLSTVO OBLO LENDAVALA

Pred kratkim je bila v Lendavi seja sveta za šolstvo ObLO, na kateri so člani sveta razpravljali o trenutnem stanju na šolah v občini z ozirom na to, da se je pouk povsod že začel. Na vseh šolah pouk nemoteno teče, razen na osemletni šoli v Turnišču, kjer poučujejo na 14 oddelkih samo 4 učitelji in zaradi tega prvi razred še ni začel z rednim poukom.

TUDI GASILCI BODO POMAGALI PRI GRADNJI TOVARNE

Stab odreda Občinske gasilske zveze v Ljutomeru je na zadnji seji razpravljalo o opravljenih društvenih pregledih in rezultatih gasilske službe. Ta je dobra v vseh društvih, razen v društvu na Grlavi, ki se ni dalo pregledati. Na sestanku je predsednik OGZ Janez Blagovič seznanil navzoče s pomenom gradnje obrata tekstilne tovarne v Ljutomeru. Vsi so se strinjali s tem, da gasilci opravijo pri gradnji 2000 prostovoljnih delovnih ur. Ta sklep bo v teh dneh potrdil še upravni odbor.

SEJA OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS M. SOBOTA

Včeraj je bila v Murški Soboti redna seja občinskega komiteja ZKS. Komite je obširno razpravljalo o ideološkem delu in o intenzivnejšem ideološkem izobraževanju članov ZKS ter o ustanovitvi občinske Ljudske univerze. Poleg tega je še razpravljalo o izvajanju sklepov zadnje seje OK ZKS in odloka o agrotehničnem minimumu, ki ga je pred kratkim sprejel občinski ljudski odbor.

KRAJEVNI PRAZNIK V VELIKI POLANI

V nedeljo bodo v Veliki Polani proslavili obletnico osvoboditve in krajevni praznik. Na večer pred praznikom bodo imeli pred spomenikom komemorativne svečanosti z bakljado in kresovanjem, v nedeljo pa bodo po igranju budnice odprli gospodarsko in živinorejsko razstavo, za tem pa bo skozi vas krenila povorka, v kateri bodo sodelovali pionirji in vaške organizacije. Povorki bo sledilo slavnostno zborovanje s kulturnim programom, nato pa se bodo zvrstila gasilska tekmovanja.

POSVETOVANJE KOMUNISTOV, KI DELAJO V KMETIJSTVU

V Murški Soboti je bilo v ponedeljek pod predsedstvom sekretarja OK ZKS Ivana Resa posvetovanje z vsemi komunisti, ki delajo v kmetijstvu. Ko so analizirali dosedanje delo komunistov pri izvajanju nalog v kmetijstvu, so ugotovili, da njihovega dela še ni dovolj čutili. Pomenili so se tudi o načinu izvajanja odloka o agrotehničnem minimumu ter o pogodbenem sodelovanju. Opozorili so z druge, naj s krediti, ki so namenjeni za pogodbeno sodelovanje, v kolikor je mogoče, štedijo, ter uspešneje izvajanje planiranih investicij.

Ko so govorili o pogodbenem sodelovanju, so poudarili, naj zadruga svoje notranje delo razdelijo.

ZASEDANJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA

Pretklo soboto so na zasedanju Okrajnega ljudskega odbora Murška Sobotna razpravljali o gibanju gospodarstva v prvem polletju, o ukrepih občin za obvezno minimalno uporabo agrotehničnih ukrepov za pridelovanje pšenice in krmnih rastlin. Predstavnika obeh okrajnih bank — komunalne in zadrugne — sta poročala o delu denarnih zavodov v prvem polletju. Po zasedanju so se odborniki udeležili otvoritve novih prstrov okrajne zadrugne zveze, komunalne banke in zadrugne hranilnice.

Zasedanju sta prisostvovala zvezna ljudska nosilca Janez Hribar in Ivan Kreft ter sekretar OK ZKS Ivan Ros.

OBČINSKI GASILSKI DAN V PETROVCIH

V Petrovcih so minulo nedeljo svačno proslavili občinski gasilski dan. Na tej svečanosti so gasilci iz petrovsko-šalovske občine prikazali dosedanje uspehe v gasilstvu s številnimi nastopi in vajami. Poleg predstavnikov občinske gasilske zveze in občinskega komiteja ZKS je govoril na svečanosti tudi predsednik OGZ Janez Blagovič. Čb tej priložnosti so razdelili zaslužnim gasilcem odlikovanja republiške gasilske zveze. Nedejski prireditvi v Petrovcih je prisostvovalo lepo število ljudi.

SODELUJMO V BOJU PROTI TUBERKULOZI

PROTITUBERKULOZNI TEDEN OD 18. DO 29. SEPTEMBRA 1960

Kljub temu, da imamo danes učinkovita sredstva in metode za zdravljenje tuberkuloze, predstavlja ta socialna bolezen za našo zdravstveno in socialno službo še vedno velik problem. Zdravljenje in preprečevanje te navadno kronične bolezni je dolgotrajno in zahteva ogromne materialne žrtve. Skupnost žrtvuje v našem okraju letno za kurativno in preventivno tuberkuloze preko 250 milijonov dinarjev, ne računajoč na ekonomsko škodo in socialne probleme, ki jih povzroča tuberkuloza. V protituberkuloznih dispanzerjih našega okraja imamo registriranih preko 1700 bolnikov z aktivno pljučno tuberkulozo, število inaktivnih bolnikov, ki so pod nadzorstvom dispanzerja in ne potrebujejo zdravljenja, pa gre v tisoče! Glede na umrljivost pa je naš okraj na prvem mestu v Ljudski republiki Sloveniji, čeprav je tudi pri nas umrljivost v zadnjih letih zelo padla.

Tuberkuloza ne predstavlja več medicinskega problema, saj je danes ozdravljiva vsaka oblika tuberkuloze. Preglavice nam delajo le bolniki z zanamernimi procesi, ki prihajajo nepozno; temu je navadno vzrok nevednost in nepoučenost.

Vsak novo odkriti bolnik z odprto pljučno tuberkulozo spada v bolnišnico. To je važno z epidemiološkega stališča, ker s tem odstranimo izvor okužbe, in z medicinskega stališča, ker lahko pričnemo z energičnim načrtnim zdravljenjem. Saj imamo v bolnišnicah na razpolago vsa sredstva in metode moderne medicine. V bolnišnicah imamo težave predvsem s kmečkimi bolniki. Že po nekoliko tednih se tudi težki bolniki zelo popravijo, pljučni proces pa se ne zboljša toliko, kolikor pridobijo na teži. Videz vara pri tuberkulozi. Kašelj preneha, bolniki nimajo nikakršnih težav, zelo jih pa skrbi posestvo doma.

Kljub temu, da jim razlaga-uspešno odstranjujemo prav tiste negativne socialne pojave, ki so često vzrok množičnemu obolevanju. Sem spada tudi borba proti alkoholizmu, ki je pogosto veren spremljevalec tuberkuloze in eden izmed vzročnih faktorjev tuberkuloznega obolevanja, pa tudi borba proti drugim škodljivim navadam, posledicam zdravstvene neprosvetljenosti.

Zdravstveno prosvetljevanje v šolah in podjetjih, zlasti pa na vasi, je ena izmed osnovnih mer v borbi proti tuberkulozi. Za množične preventivne akcije (n.pr. fluorografija in besežiranje) moramo zainteresirati vse prebivalstvo. Po odpustu iz bolnišnice je potrebno — čeprav je bolnik BK negativen in torej ne izloča več bacilov — še zdravljenje doma in sicer najmanj eno leto. Bolnik mora redno jemati predpisana zdravila, redno mora prihajati na kontrolo v protituberkulozni dispanzer, z delom ga ne smemo obremenjevati bolj, kot pa to svetuje zdravnik. Doma mora imeti zdrave higienske razmere, hrana mora biti izdatna in pravilna. Patronažna služba mora posvetiti tem bolnikom mnogo pozornosti. Zdravstveni aktivisti Rdečega križa jim lahko mnogo pomagajo pri reševanju drobnih socialnih problemov, ki jih povzroča tuberkuloza.

Nekateri bolniki pa se že od vsega začetka lahko zdravijo doma, a le pod pogojem, da živijo v dobrih socialnih razmerah in da redno jemljejo zdravila, pa tudi težka dela ne smejo opravljati. Na žalost pa moramo reči, da je takšnih bolnikov zelo malo in da so večinoma še vedno navezani na bolnišnice, kjer jim lahko res uspešno pomagamo.

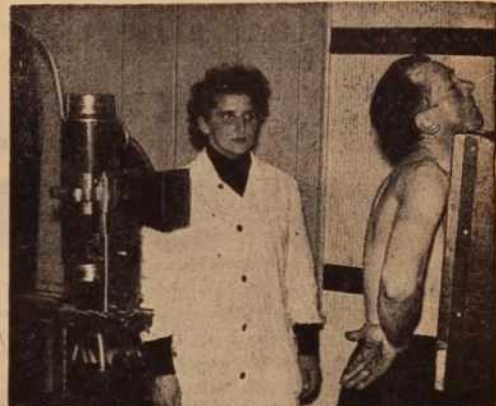
Tuberkuloza je socialna bolezen. Z razvojem socialističnih odnosov in dvigom življenjske ravni prebivalstva že

področja našega družbeno-ekonomskega in političnega življenja. Središče borbe proti tuberkulozi so naši protituberkulozni dispanzerji, ki so danes že dobro opremljeni in so ne samo kurativne, temveč predvsem preventivne ustanove. Protituberkulozni dispanzerji povezujejo v skupnem delu vse omenjene množične organizacije in dajejo napotke za pravilno delo na terenu.

Skrb za zaposlitev tuberkuloznih invalidov bremeni ne samo protituberkulozni dispanzerji, ampak tudi naše oblastne forume, mnogo pa lahko pri tem pomagajo tudi

množične organizacije. Nepotreben in prevelik strah pred tuberkulozno infekcijo še vedno ovira zaposlitev marsikaterega bolnika na primernem delovnem mestu, čeprav je bolnik inaktiven. Aktualne probleme rehabilitacije in prekvalifikacije tuberkuloznih bolnikov je treba često podarjati na pristojnih oblasteh, s pomočjo množičnih organizacij pa jih približati ljudstvu, da bo te potrebe pravilno razumelo.

Kakor je tuberkuloza v svojih manifestacijah pestra bolezen, tako je tudi problematika tuberkuloze pestra in zahteva dolgotrajnega dela in sistematične borbe, če hočemo doseči naš namen, to je: **Izkoreniniti to nevarno socialno bolezen!** Dr. I. A.

Pri fluorografiranju

saj zavisi od dobre propagande uspeh teh akcij.

V borbi proti tuberkulozi morajo sodelovati z zdravstveno in socialno službo tudi vse množične organizacije, predvsem osnovne organizacije Rdečega križa, ki naj postanejo res aktivni širitelji idej borbe proti tuberkulozi.

Boj proti zaostalosti, fatalizmu in pasivnosti naj bi bil tudi osnovni program drugih organizacij, saj posega problematika tuberkuloze v vsa

občinskih odlokov in v tem je tudi omešavanje ljudskih odborov o kmetijsko proizvodnjo.

Zato bi bilo mnogo bolj uместno, sedaj, ko je jesenska setev tik pred vrati — zahtevati, da kmetijske zadruge, ki jim je poverjena glavna naloga pri izvajanju odlokov o agrotehničnem minimumu, preskrbijo res dobro seme, da zagotovijo pravočasno zadostne količine umetnih gnojil in da opravijo vse ostale usluge s stroji pravočasno, da ne bo potrebno podvomiti o kakovosti teh uslug, kar doslej o mnogih zadrugah niso bili ob lanski setvi redki primeri.

POZAR V SEBEBORCIH

Minuli petek je v gospodarskem posloppju Barbaričevih v Sebeborcih izbruhnil ogenj in se takoj razširil na sosednje gospodarske poslopje posestnika in gostilničarja Vukana. Ker so bili ljudje v tem času na polju, sta bili obe poslopji že v plamenih, ko so prihiteli in začeli gasiti. Tako je nastala škoda za približno 2 milijona dinarjev. Posebno prizadeta je družina Barbaričevih, ker ni imela zavarovanega gospodarskega posloppja. Vzrok požara še ni znan.

PRED SETVIJO

Pred letošnjo jesensko setvijo razpravlajo tudi volivci kot člani Socialistične zveze predosem o novih ukrepih v zvezi s pridelovanjem pšenice. Glede na pomembnost občinskih odlokov o agrotehničnem minimumu so razpravljali o tem oprasanju tudi na zasedanju okrajnega ljudskega odbora pretklo soboto.

Dosedanji razgovori o občinskih odlokih, ki predpisujejo za posamezna območja obvezno gnojenje z umetnimi gnojili, uporabo priznanih sortnih semen pšenice, globoko oranje in zatiranje plepela, so dali različne rezultate. Kmetovalci, ki so že doslej uporabljali za pridelovanje pšenice umetna gnojila in so se posluževali tudi vseh uslug kmetijskih zadrug pri obdelovanju zemlje, nove odloke ocenjujejo kot umestne. Vendar kaže, da se nameravajo ponekod kmetovalci določilom občinskih odlokov izogniti tako, da bodo zamenjali posevek: namesto, da bi sejali letos pšenico, računajo na rž. To je — sicer zelo kratkovidna — navidezna »rešitev«, kajti iz leta v leto ne bo moč spreminjati ustaljenega in najbolj primerne ga kolobarjenja tako, da bi na

istem zemljišču pridelovali več let le poljščine, za katere odloki ne predpisujejo agrotehničnih mer.

Dejstvo je, da pomeni 1467 hektarov njo, na katerih naj bi pridelovali pšenico po določilih občinskih predpisov, sicer le še majhen del površin obdelovalne zemlje, ki jo vsako leto zasejemo s pšenico, vendar pridobimo s tem, da povečamo hektarski donos na 1467 hektarjih za povprečno 10 stotov na hektarju letno skoraj 150 tonaov pšenice, ki je nepozgrešljiva predosem za nadaljnjo reprodukcijo v živinoreji. Mnogi kmetovalci so namreč že letos ugotavljali, da bi lahko vzredili še več govejih pitancev, če bi imeli dovolj krmil. Ob ugodnem dohodku, ki ga je moč doseči s pitanjem živine, pa niso dovolj prepričljivi tudi trditve, da gre dobiček, ustvarjen s povečanim hektarskim donosom žitaric izključno za kritje stroškov pri nakupu umetnih gnojil in ostalih uslug, ki jih naredi kmetijska zadruga kmetovalcem. Povečati med drugim tudi dohodek kmečkega prebivalstva, pa je namen

Ljudska univerza v Murški Soboti bo s pričetkom prihodnjega meseca organizirala ZACETNI KNJIGOVODSKI TEČAJ

Tečajniki se imajo možnost naučiti osnov in metod knjigovodstva. Prijave sprejema Ljudska univerza v M. Soboti. 0-1071

LJUDSKA UNIVERZA V MURSKI SOBOTI

bo s pričetkom prihodnjega meseca organizirala

ZACETNI KNJIGOVODSKI TEČAJ

Tečajniki se imajo možnost naučiti osnov in metod knjigovodstva. Prijave sprejema Ljudska univerza v M. Soboti. 0-1071

UPRAVNI ODBOR ZDRAVSTVENE POSTAJE BELTINCI

razpisuje delovno mesto

INSTRUMENTARKE

za zobno ambulanto Beltinci

Pogoji: Ustrezna šola z nekaj let prakse.

Nastop službe s 1. oktobrom 1960.

Vse prošnje je treba poslati na Zdravstveno postajo Beltinci. 0-1022

TRGOVSKO PODJETJE »ZELEZO« MURSKA SOBOTA

sprejme v službo

TRGOVSKEGA POMOČNIKA ALI POMOČNICO

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku. Prošnje pošljite na upravo podjetja. 0-1023

V ponedeljek dopoldne je prišlo na križišču Lendavske, Titove in Grajske ulice v Murški Soboti do promene nesreče, pri kateri so trčili tovornjak, osebni avtomobil in kolesarica. V trenutku, ko je pripeljal po Lendavski cesti tovorni avtomobil To.azne množnega prahu, je iz Grajske ulice pripeljala kolesarica Pavla Zrim iz Vršiče, ki pri zavijanju ni nakazala smeri vožnje. Voznik tovornega avtomobila je njeno namero presvetliti, zato je zavil na levo stran ceste, kjer pa je trčil z osebnim avtomobilom. Last podjetja Nafta iz Lendave, kjer so bili kolesarica in potnik v tovornjaku sta se lažje poskodovala in so ju prepeljali v bolnišnico. Materialne škode na obeh vozilih je okrog 150.000 dinarjev.

IZREDNO ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE

Zaradi izredno zamotanega položaja v Kongu in neenotnosti med članicami Varnostnega sveta, ki so skušale konec prejšnjega tedna na novi seji najti izhod iz zagate, so sklicali za nedeljo izredno zasedanje Generalne skupščine OZN. In to je po burnih nočnih sejah, ki so jih zaključili v ponedeljek ob pol dveh zjutraj (po našem času), sprejelo resolucijo s štiri glavnimi priporočili, po katerih naj potekajo v prihodnje vse akcije OZN v Kongu.

Nemiri med plemeni v Kongu. Kdaj bo konec takih prizorov?

Značilno je, da je Generalna skupščina v bistvu sprejela ona priporočila, ki jih je že poprej odobrila Varnostni svet. Morda malce ostreje terja od glavnega tajnika OZN Hammarškolda, naj pomaga osrednji kongoški vladi pri vzdrževanju reda in miru na vsem kongoškem ozemlju. Kongoški voditelji naj na miren način rešijo notranja trenja, vlade dežel-članice OZN pa naj pomagajo s svojimi deželi pri ustanovitvi sklada OZN za pomoč tej novi afriški republiki. Nobena od dežel naj ne nudi Kongu pomoči izven Združenih narodov, posebno ne vojaške.

Ob sklepih OZN se vsiljuje vprašanje, kako bo glavni tajnik postavljene naloge izpolnjeval. Med razpravo so mu mnoge dežele, posebno afriške in vzhodnoevropske, očitalo, da je s svojimi odločitvami bolj koristil separatističnim gibanjem in tistim, ki spodkopujejo enotnost Konga in ugoden osrednjo vlado, kakor osrednji vladi. Le tako se je lahko zgodilo, da se je separatist Combe v provinci Katangi »odcepil« od sredine in razglasil lastno republiko, da je po tej poti, četudi brez uspeha, šel predsednik provincije-

Predsednik TITO

V NEW YORKU

Predsednik Tito v salonu med potovanjem na ladji »Queen Elisabeth«.

Predsednik Tito se je v torek opoldne po jugoslovanskem času izkrcal v New Yorku in sicer kot prvi potnik s transatlantske ladje »Queen

Elisabeth«. Skupaj s predsednikom Titom so zapustili ladjo tudi ostali člani jugoslovanske delegacije. Skupina Jugoslovancev je s ploskanjem pozdravila prihod predsednika Tita, ko je prihajal z ladje. Po prisrčnih pozdravih z jugoslovanskimi diplomatskimi zastopniki in zastopniki OZN je predsednik Tito stopil k mikrofону ameriških radijskih postaj in dejal:

»Prihajamo v Ameriko, da bi v OZN obrazložili naše stališče o raznih mednarodnih vprašanjih, ki danes tarejo svet, in da bi z najboljšo voljo in željo prispevali k ublavitvi sedanjega zelo napetega položaja na svetu.«

Po sprejemu v pristanišču se je predsednik Tito s svojim spremstvom odpeljal v poslopje jugoslovanske misije na Peti aveniji, kjer je njegova rezidenca.

Predsednik Tito bo danes govoril na zasedanju Generalne skupščine OZN.

NEHRU V KARACIJU

KARACI — Predsednik indijske vlade Nehru je v ponedeljek prispeč v pakistansko glavno mesto Karaci in zatem podpisal s pakistanskimi predstavniki sporazum o izkoriščanju voda reke Ind. S tem so zaključili spor, ki je povzročil dolga trenja med obema deželama. Pakistan je zadnja leta gradil prekope, Indija pa namakalni sistem, ne da bi se domenila o sami razdelitvi vode.

KOMPROMIS: DA ALI NE? OD TEDNA DO TEDNA

Spet se moramo vračati na razvoj kongoške krize in na vprašanje, kdo je zakonita oblast v tej novi afriški republiki, žrtvi zunanjih spletk in pisanih interesnih sfer. Pred dnevi je polkovnik Mobutu izvedel državni udar. Vlada, ki jo je imenoval predsednik Kasavubu, njegovo dejanje podpira in ga je imenovala za ministra za obrambo. Bajé je tudi povezan s separatistom Combom.

In tako se je zgodilo, da nismo imeli dva dni nobenih določenih vesti o premieru Lumumbi. Nato se je pojavil

na balkonu svoje rezidence in odgovarjal na tiskovni konferenci na vprašanja novinarjev. Značilno je, da je obsodil ravnanje polkovnika Mobutuja, ki je, podkupljen s tujim denarjem (s 5 milijoni frankov) blokiral skupščino in zavzel vse važnejše položaje v Leopoldvillu, medtem ko je poveljstvo OZN z zaporo letališč onemogočilo Lumumbi, da bi pripeljal redne enote z območja Stanleyvillu ter upor zadržal.

Nato je sledilo v nedeljo zvečer poročilo Lumumbove vlade, da so s pomočjo pred-

stavnikov afriških dežel dosegli sporazum s predsednikom Kasavubom o »prenehanju kongoške krize«. Kasavubu naj bi ostal naprej predsednik republike, Lumumba pa premier. Toda v »štablu Kasavubovega premiera so novico odločno zanikali in ta nejasnost je prevladovala še tudi v torek dopoldne.

V New Yorku je predstavnik Lumumbe sporočil, da bo kongoško delegacijo vodil sam premier, ki je že na poti v ZDA, in da je to edino zakonito predstavništvo v Združenih narodih. Ob istem času preporočnik Mobutu zbira novice za svoje enote, medtem ko je 90% čet, po izjavi Lumumbe, vladi zvestih. Po poročilih poveljstva OZN v Kongu, so redne čete, ki so Lumumbi zveste, ustavile sovražnost proti Katangi, tako da so na meji lahko uredili »neutra« pas 30 km.

Novica o sporazumu med obema vodilnima prvakoma

JUGOSLOVANSKA SINDIKALNA DELEGACIJA ODPOTOVALA V MAROKO IN GANO

BEOGRAD — V nedeljo je odpotovala na večdnevni obisk v Maroku in Gano jugoslovanska sindikalna delegacija, ki jo vodi predsednik Centralnega sveta Svetozar Vukmanović. V Maroku se bodo jugoslovanski sindikalni voditelji razgovarjali s predstavniki Unije dela, v Gani pa s prestavniki Kongresa Gane.

kongoškega političnega gibanja je vsekakor razpela tiste, ki žele deželi resničen mir in uspešen razvoj takoj v prvem letu samostojnosti. Tega se ne vešele probelgijski krogi in predstavniki družb, ki jim motne vode prija.

Deklaracijo o sporazumu Kasavubu-Lumumba so baje hoteli prebrati na prvi seji skupščine, toda vojaki, ki v imenu polkovnika Mobuta stražijo skupščinske prostore, poslancem ne dovolijo, da bi vstopili. To torej pomeni, da

ZMAGA SOCIALNIH DEMOKRATOV NA SVEDSKEM

STOCKHOLM — Socialdemokratska stranka na Švedskem je zanesljivo zmagala na nedeljskih skupščinskih volitvah. Med 232 poslanskih sedeži jih bo imela v prihodnje 118. Konservativci so izgubili 9 mest, liberalci, agrarci in komunisti pa pridobili nekaj novih. Skupno je volilo kakih 4 milijone ljudi, kar pomeni 81% vpisanih volivcev.

skušajo tisti, ki stoje za Mobutujem, s silo preprečiti delovanje zakonite skupščine, ki je Lumumbi naklonjena.

Po sklepih izrednega zasedanja GS je naloga organov OZN, da te stvari popravijo ne glede na to, ali bo sporazum Lumumba-Kasavubu res v praksi pričel veljati ali ne. Sicer bo položaj v Kongu še naprej zamotan, nekdaj kolonialne sile s svojimi pripravniki pa bodo nemoteno delovale dalje.

Novi kamni spotike

Nekaj novih dogodkov je še bolj zaostriло kubansko-ameriške odnose. Medtem ko so ameriške oblasti zasegale imetje kubanske letalske družbe, ker bajé ni poračunal obveznosti za reklamo nekemu ameriškemu reklamnemu podjetju, je kubanska vlada podržala vse tuje banke na Kubi, med katerimi so skorajda vse ameriške. Njihovi lastniki so pred nedašnjim zapustili delovna mesta, menda v pričajanju, da se bo kubansko gospodarstvo zato znašlo v težavah. In sledil je nagel ukrep, ki je preprečil take nakane.

Pritisek na Kubo pa se nadaljuje. Sedaj sicer ne poročajo o tujih letalih, ki prihajajo z letališč sosednje Floride ter zaigajo sladkorne nasade. Tudi o sabotajah te dni toliko ne govorijo. Zato pa so odkrili tesne stike uslužbencev ameriškega veleposlaništva z onimi elementi, ki podpirajo strmoglavljenega diktatorja Batista in snujejo udar proti režimu. Gre torej za vmešavanje tujih predstavnikov v kubanske notranje zadeve.

V Washingtonu so zadevo »parirali«. Predsedniku kubanske vlade Castru, ki namestila osebo voditi kubansko delegacijo na zasedanju Generalne skupščine, so omejili svobodno gibanje v New Yorku. Zanj bo veljal podoben režim kakor za sovjetskega ministrskega predsednika Hruščeva, kar očitno krši načela gostoljubnosti in lepega vedenja. Sicer skušajo ukrep pojasniti kot nekaj, kar je povezano z »osebno varnostjo« (pri tem opozarjajo na številne sovjetske, oz. kubanske emigrante, ki da utegnejo pripraviti nevarnosti ali še kaj več), toda več kot očitno je, da gre za navadno represalijo...

Ni dooma, da bosta tako stališče in ravnanje spodbudila prizadete, da bodo problem gostoljubnosti sprožili na samem zasedanju Generalne skupščine. Kuba bo podrobno iznesla svoj spor z ZDA in obsodila ameriški pritisk, ki ga ni mogoče skriti. Sovjetski premier Hruščev je na drugi strani sporočil, da bo načel omejevanje osebne svobode, s čimer so ameriške oblasti kršile tudi dogovor o statusu sedeža Generalne skupščine.

Prav lahko se zgodi, da bo zahteval, naj ga prenesejo v kako drugo mesto in deželo, kjer bodo obveznosti drugače spoštovali. New York ni samo ameriško mesto, temveč tudi sedež OZN!

Freeman: ... Ali sodite, da obstajajo take okoliščine, ko v kaki deželi jasno izraža volja po samostojnosti, po sposobnosti samoupravljanja še ni na zadostni višini? Ali bi kolonialne oblasti lahko pomagale, da bi domačini dobili sposobnost za vodenje dežele?

BANDA: »Nikoli. Kolonialne oblasti bi nikoli ne smele imeti kakršnih koli nadzorov

Banda — neodvisnost nad vse

stvenih funkcij. Kolikor mi je znano, ne najdete v zgodovini niti enega primera, ko bi narod na oblasti sodil, da mora nekdo drugi upravljati v njegovem imenu. Poglejte vašo zgodovino! Magno karto... Prepričan sem, da ni kolonialne uprave, da ni skupine Evropejcev v Afriki, ki bi sodila, da je Afričan sposoben upravljati svojo deželo; neprestano bodo našli opravičilo, kako

Britanski tednik »Listener« je septembra objavil intervju, ki ga je imel novinar Freeman z dvema znanimi afriškima političnima prvakoma Hastingsom Bando, voditeljem Kongresne stranke Njase, in Tomom Mboja, glavnim tajnikom Afriške nacionalne unije in Kenijske federacije dela. Priobčujemo oni del razgovora, ki se nanaša na nujnost, da afriški narodi vodijo lastno usodo, na vprašanje Konga, ki je bilo tiste dni šele v povoju, in gospodarsko pomoč nerazvitim afriškim deželam.

ohraniti upravo evropskih doseljencev nad Afričani. To pomeni, da je edini dokaz sposobnosti za upravljanje lastne dežele moč Afričanov, da to zahtevo poudarijo in da si jo priborijo.

Freeman: »Dr. Banda, sodim da v vaši deželi obstaja jasna izražena enotnost. Toda v drugih deželah ni tako. Pred nedavnim smo imeli primer Konga, kjer so kolonialne oblasti izročile Afričanom deželo v upravljanje, vendar niso pravčasno storili vse potrebno, da bi narod usposobil za to nalogo.«

BANDA: »To, kar se dogaja v Kongu, ni krivda tamkajšnjih afriških voditeljev, temveč napaka belgijske vlade. Leto so se Belgijci hvalili, kako znajo porledati v železodec, a ne v možgane Afričanov. Poveljevali so ekonomistični način, s katerim se je treba približati Afričanom. Trdili so, da si Afričani žele samo napolniti železodec, da žele imeti le toliko denarja, da bi si kupili avtomobil ali kolo in da je to dovolj, da bi postali srečni. Toda kar je še huje: Belgijci so na vse mogoče načine preprečevali razvoj nacionalne zavesti pri Afričanih ter s tem onemogočili, da bi se iz naroda rodili voditelji, kakršne najdete v drugih deželah. In kaj se je dogodilo? Ko je prišla ura, da Belgijci zapuste Kongo, v deželi ni bi-

lo niti ene politične stranke, niti enega voditelja, ki bi ga priznala vsa plemena...«

MBOJA: »Povsem se strinjam z dr. Bando. Današnji položaj (če gre za položaj v avgustu, op. ured.) je tak, da kolonialne oblasti nimajo pravice odločati o tem, ali bodo izročile oblast v roke Afričanov ali ne. One mora jo to storiti, ali pa bodo prišle v položaj, da bodo svojo vladavino nadaljevale s silo. Na drugi strani ne najdete afriškega prvaka, ki bi ne želel, da bi njegova dežela ne dobila takoj popolne neodvisnosti. Ne utegnemo se pripravljati na ta posel pod tujim nadzorstvom.«

Freeman: »Rad bi vas vprašal, kako si zamisljate gospodarske odnose med afriškimi državami in razvitimi evropskimi deželami? Znano je, da je gospodarska pomoč skoraj brez izjeme povezana s političnimi pogoji. Kaj sodite o tem?«

BANDA: »Če bi se mi kdo približal z besedami: Dr. Banda, dali vam bomo kredite, vendar pod pogojem, da v nobenem primeru ne pridete v stik z Rusi (ali s katero koli deželo), bi (odgovoril): Hvala lepa, vaših posojil na potrebujem. Nočem biti odvisen ne od Zahoda ne od Vzhoda.«

Freeman: »Gospod Mboja, ali ob postopenem združevanju Afrike pričakujete, da se bo vključila v spor, ki obstaja med komunističnimi in

nekomunističnimi deželami? Ali bo Afrika v tem sporu ostala nevtralna, neprizadeta?«

MBOJA: »Če govorimo na splošno, se Afrika ne bo povezovala niti z Zahodom niti v Vzhodom. Smo za politiko nepovezovanja. Pred nami je problem Afrike in mi ga moramo rešiti. Ne bi dežal, da sta Zahod in Vzhod vzor za demokracijo in spoštovanje človekove osebnosti brez obsodbe. V vsakem primeru bodo svoboda in demokracijo, ki ju bomo ustvarili mi, umorabili v Afriki, a ne v Ameriki ali v Moskvi.«

Freeman: »Centav stalno govorite o ustvarjanju nove podobe Afričana, bi vas vendar rad vprašal, kaj sodite o prihodnosti francoskega, oz. angleškega jezika o prihodnosti krščanstva v Afriki?«

BANDA: »Kolonialne oblasti so nam nusenile v nasledstvo francoski in angleški jezik... krščanstvo... Naibž se bomo le stozka osvobodili vaše vere; morda bo malce spremenila obliko in se prilagodila afriškemu narodu. Kar zadeva angleški jezik, ga bomo uporabljali. Sicer na vseseton obstaja. Ko so Rimljani vladali v Egiptu, je latinški jezik postal jezik izobraženih Egiptovcev. Morda se bo podobno zgodilo v Afriki.«

MBOJA: »Predstava o krščanstvu, ki vlada v Afriki, je hudo ponavljena in sicer zaradi nesposobnosti belih krščanov, da bi živeli v skladu s svojo vero. Seveda najdete tudi čezmeje, vendar so te vrednotke Lindie, ki nam govore o krščanstvu, žive v osamljenih naseljih, kjer je dostojen dovoljen samo belcom bogi medijev in cerkevah, ki jih obhajajo samo belci. Zato na-ščinje v žele za belce, stanujejo v hotelih za belce, na vla-

kih uporabljajo vagone za belce... Vse to nudi kaj bedno sliko krščanstva. Zato ima dr. Banda prav, ko pravi, da bo vera belih morala doživeti določene spremembe. Morala bo upoštevati kulturo in poreklo Afričanov. Pristavil bi še, da Kenija in ostali afriški

Mboja — mislijač belega človeka

predeli žive v 20. stoletju in da bo morala prav tako kakor druge dežele, ki žive v tem stoletju, tretji vpliv ideje, ki pač prevladuje v našem času. Kar pa zadeva jezik, sodim, da bo angleščina ostala, vendar bi mnogi med nami želeli, da bi nek jezik, na primer švahili, postal močna vez, ki bi sčasoma razbila sedanjo plemensko ločenost.«

PROSVETNA DRUŠTVA PRED OBČNIMI ZBORI IN NOVIMI NALOGAMI

Ko so se na zadnji seji zbrali člani Sveta društev Svoboda in prosvetnih društev okraja Murska Sobota ter nekateri predsedniki občinskih svetov Svoboda, so se temeljito pogovorili o vprašanju bližnjih občinskih zborov prosvetnih društev in občinskih konferenc društev Svoboda. Letošnji občinski zbori imajo mimo organizacijskega še izrazit predkongresni pomen, saj nas do kongresa Svoboda in prosvetnih društev ločita še samo dva meseca. Na kongres se morajo pripraviti prav v vsakem prosvetnem društvu, saj bodo delegati le tako lahko izmenjali izkušnje in mnenja ter določili jasne in enotne smernice za dokaj raznoliko kulturno in prosvetno življenje pri nas. Za občne zборе pa je važno še nekaj. Ko bomo došli do programov za leto, ne smemo pozabiti, da bo leto 1961 jubilejno. Proslavljali bomo 20-letnico ljudske vstaje in revolucije. Ta prelomnica v zgodovini naših narodov se mora odraziti tudi v delu naših prosvetnih društev.

O tem, kako bomo proslavili 20-letnico vstaje naših narodov, so tudi razpravljali na omenjeni seji in priredili program za okrajni festival, ki naj bi bil v Tednu mladosti v Murski Soboti. Ze pred okrajnim festivalom v Murski Soboti, naj bi dostojno proslavili 20-letnico vstaje po vseh občinah, tako da bi istočasno izvedli tudi tekmovanje med dramskimi skupinami in najboljše poslali na nastop v M. Soboti. Tekmovanja pa bodo izvedli ne samo z dramskimi skupinami, temveč tudi med posameznimi pevskimi zbori in godbami na pihala. Na festivalu pa bi naj poleg vseh teh najboljših skupin sodelovala tudi razna druga društva, knjižnice, muzeji, Studijska knjižnica v Murski Soboti, krajevne organizacije Socialistične zveze, mladina in Ljudska univerza. Vse te organizacije in društva naj bi v dnevi festivala sodelovala tudi na centralni razstavi v Murski Soboti.

Poleg vrste drugih vprašanj

so na seji sveta društev Svoboda in prosvetnih društev govorili tudi o kulturno-zabavnem programu za prihodnje leto. O kulturno-zabavnem življenju naših ljudi razpravljamo vsako leto, vendar se to življenje nikakor ne more razviti tako, kakor si želimo. Kulturno-zabavno življenje bi namreč morali razviti predvsem med našimi delovnimi ljudmi, društva Svoboda pa naj bi za posamezna podjetja pripravila zabavne programe. Na takih zabavnih večerih, če jih smemo tako imenovati, naj bi nastopali tudi pevski zbori podjetij, saj je znano, da imajo taki zbori za seboj v nekaterih gospodarskih organizacijah že lepe uspehe. Mimo tega naj bi društva prirejala v občinskih centrih ali v drugih krajih zabavne večere pod imenom »Pokaži, kaj znaš« — brez nagrad ali pa organizirala zabavne izlete.

Zavzemati se moramo namreč za to, da bomo povezali delo in hotenje delovnih ljudi v neko enoto. S tem delom moramo resno in vneto začeti. Vsaka občinska kulturna obzorja nam mora postati naša. Zato seveda ni važno, da se društva na občinskih zbore pohvalijo s številkami o prireditvah in delu svojih sekcij,

Bolj kot za to, gre za usmerjenost društev in za skrb ter razvoj kulture v kraju in občini. S tem seveda ni rečeno, da društva ne smejo skrbeti za kulturno življenje svojih članov. Vso skrb pa moramo posvetiti tudi pomladitvi članstva s takimi ljudmi, ki imajo veselje z delom v prosvetnih društvih. Med ostalimi oblikami, ki se jih društva lotevajo, moramo omeniti klube, v katerih moramo najti tisti način izobraževanja in kulturnega življenja članov društva, ki ne bo samo koristen, temveč tudi prijeten. Pri vsem tem pa seveda ne smemo pozabiti na mladino. V vsakem društvu naj bo mladiška sekcija, ki jo naj vodi mladina sama. Ko govorimo o klubih, moramo omeniti ljubiteljski klub, ki v svojem delu lepo napreduje in se ne zadovoljuje samo s televizijskimi prenosi, kakor na primer kluba v Murski Soboti in Lendavi. Vsekakor je privsem delu prosvetnih društev pomembno tudi to, kako in v kakšni obliki pomagajo svojim društvom občinski ljudski odbori. Za vzgled je prav gotovo Ljutomer, medtem ko se društva občine Salovci-Petrovci borijo prav v osnovi s premahnimi materialnimi sredstvi.

IN DELO LJUDSKE UNIVERZE

Omembe vredna je tudi priprava Ljudske univerze za delo v prihodnji sezoni. Na zadnji seji UO Ljudske univerze v Murski Soboti so razpravljali predvsem o programu dela Ljudske univerze. Poleg ostalih programov so sestavili tudi program za izobraževanje kmetov. Za kmetovalce je predviden ciklus predavanj, o vlogi KZ v našem gospodarskem in političnem življenju, gospodarski plan okraja Murska Sobota, agrotehnični minimum in vloga KZ v izobraževalnem in kulturnem delu na vasi. Na koncu predavanj je predviden še diskusijski večer, na katerem naj bi sodelovali tudi nekateri strokovnjaki. Mimo tega predvidevajo v okviru Ljudske univerze prirediti vrsto tečajev, kakor jezikovni tečaj iz nemškega jezika, strojepisni tečaj, knjigovodski tečaj, tečaj za dovršitev šestega, sedmega in osmega razreda osemletne šole in druge vrste tečajev. Vsi ti tečaji bodo predvidoma začeli z delom že v mesecu oktobru. Za vse tečaje je že sedaj veliko zanimanje, posebno med mladino. R. Jaušovec

REPERTOAR SOBOŠKEGA KINA DO KONCA TEGA LETA

Ocena: PESTRO IN KVALITETNO

O tem, kdaj lahko pričakujemo jugoslovanske filme, prikazane na lanskem in letošnjem filmskem festivalu v Pulju, na platnu soboškega kinematografa, je bilo govora že v eni prejšnjih števil našega tednika. Sedaj preostane le še, kako kaže z zetje ostalih proizvajalcev v svetu v preostalih treh mesecih letošnjega leta. Gre kajpak za filme, ki so jih uvozila naša podjetja za razdeljevanje filmov.

Znano je, da vsem okusom ni mogoče ustreči. To velja tudi za tute film (skupno z dvema koprodukcijama), ki so na repertoarju do kon-

ca letošnjega leta. Rex pa je tudi, da bo nedvomno le našel vsak nekaj po svojem okusu. Mnogo je bilo tudi težav pri sestavljanju repertoarja, saj so distributerji pogosto postavili zahtevo, češ: »Te filme damo, toda treba je vzeti tudi take, ki ne polnijo dvorane...« vmes je poselja še zvezna cenzurna komisija, ki ni odobrila nekoga že izbranega filma, neki drugi film je zopet prišel pod okrilje drugega distributerja, itd. Skratka: zgodilo se je, da je sprito vsega tega v decembru na snoredu nekaj več westernov in kavboj. Občinstvo bo to sprejelo nedvomno z razumevanjem in če upoštevamo, da zadnje čase zlasti dobri westerni n'kakor ni prevzel, stvar naših nikomur ne bo povzročila ničesar.

Med filmi, ki se nam obeta, bo v kratkem že znani ameriški film »Fotografija« (»Fotografia«) režiserja Daniela Miana. Poleg »Kavboja« ki ga je prejel italijanska filmska igralca Anna Magnani, je dobil film še tri »O-kartice«. Scenarij zanj je napisal znani ameriški filmski pisatelj T. Williams, obravnava pa življenje italijanskih priselencev v ZDA. Film »Pomemben namena« bo novo filmsko delo znane francoske direktorice F. Saganove na platnu soboškega kina. Film je režiral Jean Neufuss, v glavnih vlogah na nastopajo Rossano Brazzi, Jean Fontaine in mlada francoska igralca Christine Caferre. Film bo zlasti privlačen za tiste, ki so prebrali roman F. Saganove in film je vseh njeno občilno postavljanje stvari na mesto, kjer so tudi v resnici. Podoba pa je, da je ostalo nekaj tega tudi na filmskem platnu. Kmalu si bomo lahko ogledali tudi odlični westerni proizvajalca MGM »Najhitrejši strel« zmagovitega (originalni naslov »The fastest gun alive«). Tudi ta film traja o problemu ameriškega kontinenta pred časom, ko so ljudje prebrali veščino razsvetljenja, ki je nozeto tudi končno uresničil in razsolil stvari in odločil tudi o življenju in smrti. Glavni vlogi je zasedel režiser v tem filmu Glenn Ford in Broderick Crawford, to na nam tudi že zagotavlja solidno igralško ustvaritve.

Med italijanskimi filmi se nam obeta najprej delo režiserja Vincenta Shermana »Branim svoje ljubozne«, med igralci na so pri ljubljani in svojo mlado francosko filmsko igralca Martine Carol, znani italijanski filmski in gledališki igralce Vittorio Gassman in drugi. Film o finančnem polomu nekoga milanskega dnevnika in usodi ljudi, ki so s tem v zvezi, bo nedvomno našel svoje gledalce nazivlje tragičnem koncu. Po vsemu sodimo, da bo nastal ameriški film »Grand hotels« v režiji Edmunda Gouldinga. V njem nastaja

takratna elita ameriških filmskih igralcev: Greta Garbo, John Barrymore, Joana Crawford in Lionel Barrymore. Kdor je prebral roman, bo privedel, da so vloge diplomatov, baronov, industrijskih magnatov in znanih umetnikov, ki so se sestajali v »Grandu«, najdražjem berlinskem hotelu, v záres dobrih rekah. Čeprav so vsi več ali manj v knotoke, je film pridobitev in popestritev repertoarja. To velja tudi za italijanski film s kosmopolitsko zasedbo (Silvana Mangano, Anthony Perkins, Alida Valli, Richard Conte, Jo van Fleet), čigar producent je mojž Silvana Mangano Dino de Laurentis, scenarij pa so napisali Irving Shaw, René Clément, Diego Fabri in Ivo Perilli. Režiser je mojster René Clément. Naslov filma: »Jez na Pacifiku«. Vitoria de Sica smo že videli v nešteti vlogah, kmalu pa ga bomo ponovno videli v vlogi italijanskega plemiča srednjih let v filmu »Zgodba iz Monte Carlea« ob strani znamenite Marlene Dietriche. Lahko tudi gozdbo, ki ima namen zgolj zabavati, je režiral in napisal scenarij Samuel Taylor, vendar ji več satire na račun obubožanih aristokratov, ki izčepo režije le še v ruti, ne bi škodovalo. Za koncu prihodnjega meseca si bomo lahko ogledali še en film o Džozefovi aferi, ki je pred časom tako vznemirila svetovno javnost. To kratkega za ameriški MGM film v kinematopu za naslovom »Obtožbuje«. Režiser je José Ferrer, ki igra skupno z Viveco Lindfors tudi glavno vlogo.

Med filmi, ki so na sporedu v novembru, se nam obeta med drugimi tudi angleški film »Smrt na cesti« proizvajalca J. A. Rank. Režiser je Ralph Thomas, v glavnih vlogah pa bomo tokrat srečali Anthony Steela, Odile Versois, Stanleja Bakerja, Janina Robertsona Justicea, ki se ga spominjamo iz nedavnega filma »Doktor brez dela« in druge. Tudi ta film je nosnet na temo usode avtomobilskih dirkačev. Ameriško inčeno na to temo »Dirkači« smo videli pred kratkim, vendar z razliko, da v angleški ni zanimajev režiserjem globljih odnosov v korist vtrajotne breme. Razen ameriškega barnegega filma »Benny Goodman«, ki je biografski film o tem svetovnem virtuozu na klarinetu, nem najboljnih na svetu (kot v večini filmov je zvesti tudi v tem podarek in glasbenom delu filma, kjer sodelujejo poleg Benny Goodmana tudi Harry James in drugi znani interpretatorji jazz), bo v novembru na sporedu še nekaj ameriških filmov, westernov in drugih: »Obračun pri C. K. Corraze«, »Visoki jezder«, »Dan, ko so delili otroke«, itd. Za spremembo bo vmes na sporedu soviški film po zgodbi M. Gozke »Čelkaše«, a tudi znani film »Čerjavi letijo na juze«, ki je

Za naše odre v tej sezoni

Bliža se jesen in v marsikaterem kulturno-prosvetnem društvu že razmišljajo o tem, kaj bi v prihajajoči sezoni pripravili za oder. Repertoar uprizorjenih del v minuli sezoni pa kaže, da so naša kulturna društva vse bolj začela segati po izvirnih in sodobnih domačih delih, ki jih je tudi čedalje več in tudi uspešno zamenujejo stara, že nešteto krat uprizorjena dramska dela. Brez dvoma bo enako tudi v prihodnje in zato bo prav, če opozorimo na nekatera domača dramska dela in pa tudi dela drugih narodov, ki jih je izdal Prosvetni servis v Ljubljani in si jih lahko društva priskrbijo v vsaki knjigarni.

JOŽE MOSKRIČ: RDEČE ROŽE

Moškričeva drama »Rdeče rože« ne spada med novejše, saj je bila napisana v začetku tridesetih let in je takoj osvojila delavske odre ter se priljubila najširšemu krogu slovenskih delovnih ljudi. Zato bodo brez dvoma tudi danes gledalci z enakim zadovoljstvom sprejeli delo, ki spada med dragocene literarne dokumente iz slovenskega delavskega gibanja, ki ga je Jože Moškrič kot delavec in tudi aktiven udeleženec dobro poznal. Uprizoritev drame bodo lahko društva uspešno vključila v program prireditev ob 20-letnici ostaje slovenskega in jugoslovanskih narodov.

MILOŠ MIKELN: GOLOBJE MIRU

Zadnja komedija Miloša Mikelna »Golobje miru« je nekoliko nenavadna. Dogaja se v Združenih državah Amerike, njena tema pa je svetovni mir, torej aktualni problem vsega človeštva, ki ga rešujejo diplomati z dolgoveznimi in večkrat tudi dokaj nesmiselnimi razpravami in pogajanj. Mikeln pa je v ta boj za svetovni mir vključil majhnega človeka, ki ima brez dvoma največ pravic do miru. Toda ta njegova prizadevanja, da bi bil zagotovljen svetovni mir, se končujejo zanj zelo grenko, čim se njegove ideje polastijo veliki diplomati. Takrat ostane brezmočen ob zapletenosti meddržavnih odnosov in v boju proti interesom velikih industrijskih podjetij, ki jim je hladna vojna dragocen vir velikih dobičkov.

VODNJAK ZELJA

Marsikateri kulturno-prosvetni družini bo zelo dobrodošla zbirka dramskih enodejank, ki je lani izšla pod naslovom Vodnjak zelja. Zbrane enodejanke so namenjene predvsem mladim igralcem in gledalcem, zato bi bilo odveč med njimi iskati velike literarne vrednosti. Imajo pa drugo vrednost: so enostavne in primerne otroški duševnosti.

POMURSKI FILMSKI BAROMETER

Ob koncu tega tedna in v začetku ter sredi prihodnjega tedna si bomo lahko ogledali v Murski Soboti vse tri dele sovjetske filmske trilogije po romanu M. Solohova »Tri dni Done«. Gledalci bodo nedvomno pozdravili dejstvo, da si bodo lahko ogledali vse tri dele tega romana-režije zapovrstjo, kajti šele takrat si bodo lahko ustvarili pravo sodobo o delu Sergeja Gerasimova kot scenarista in režiserja te filmske trilogije. Iz tiska so znani mnogi podatki o studijskem načinu, s katerim se je Gerasimov lotil dela, klasičnega že v svetovnem merilu. Znani pa so tudi občutki, da je Gerasimov prenesel na filmski trak vse strasti, prepričev, pretepe in biske, a tudi ljubozne — vse, kar poznamo zo iz književne osnove — s suho zadržanostjo, ki jo imenujejo nekateri akademsko inčeno socialističnega realizma.

Naj bo tako ali drugače, znano je tudi, da je Solohov bedel nad scenarjem in se je z njim strinjati. Režiser Gerasimov je izbral za to filmsko trilogijo odlične igralce, ki pa so, kaže, najbrž preveč poslušno sledili njegovi režiserski roki. Elna Bistričakja (Aksinja), Pjotr Glebov (Grša) in še bolj Zinaida Kirijenko, bi lahko po sodbi mnogih dali mnogo bolj življenjske vloge, če ne bi bilo občutno »akademsko« zadržanosti. Se preden smo si ogledali trilogijo, najbrž nimamo vesti, kako priskalnemo glasu, ki gre o tem filmu: da so Solohov in igralci najboljše v vseh treh delih trilogije.

V Lendavi bo za konec tega tedna na sporedu barvi cinemascope film »Italijanski kinemascope« jugoslovanske koprodukcije »Mihail Stroj« (Curd Jürgens, Genevieve Page, itd.). Tudi ta film sodi med tiste, ki ne bo izostal na nobenem platnu pomurskih kinematografov, čeprav naš delež pri tej koprodukciji ni najbolj čestda in dostojen. To gledalcev vesela ne more motiti, zlasti tistih ne, ki jih bo privabila književna osnova filma (Jules Verne »Čarški selo«). Prihodnji teden v tokrat in sredo pa bo v Lendavi na sporedu izvrsten film ameriške proizvodnje »Poročno kosilo«. V filmu je zbral režiser Richard Brooks vrsto svetlih imen Hollywooda. Nastopajo Bette Davis, Ernest Borgnine, Debbie Reynolds in Barry Fitzgerald poleg ostalih. Zlasti velja omeniti na odlično kreacijo Debbie Reynolds, Bette Gene Edleja Fisherja. V Ljutomeru bo v soboto in nedeljo na repertoarju kina ameriški barvi cinemascope film »Wichita«, prihajajoč teden v sredo in četrtek pa si bodo lahko Ljutomerčani ogledali film francoske proizvodnje »Sploštanje sredna službaca«, ki mu je nudil osnovo s svojo dramo »Obzirna vlačuga« J. P. Sartre. Ne glede na naslov pa je osnovni motiv filma ravna diskriminacija, ki je danes ponekod v svetu izredno aktualna.

V Satini Radencih bodo v nedeljo in ponedeljek gledali ameriški barvi cinemascope film »Darek za

krutosti. Film je sicer western, vendar ne sodi med tiste, ki so jim naslednjega jutra ne spominjamo več ne imena, ne zgodbe, ne režiserja, ne igralca, več pa se niti ne spominjamo, da smo bili v kinu. Vse to za ta film ne velja, v največji meri pa je to zasluga odličnega Jamasa Cagneyja, ki nas res v nobenem filmu ne razočara. Film bo nudil Radencičanom podrgno uro razvedrila in zabave, marsičesa pa jih bo tudi naučil, zlasti ob koncu, ko prevlada humani navdih. Sredi prihodnjega tedna, v četrtek, bo v Radenci na sporedu še sovjetski barvi film »Snežna kraljica«, kino Videm ob Števanici pa je uvrstil to soboto in nedeljo na spored italijanski film »Kajaki si takšne«. Film sicer ne sodi med najboljše komedije, je pa njegov osnovni namen, da zabava in to brez psihološko globoko zasnovanih junakov. Film je poln komike in drugih elementov, ki pomagajo ustvarjati komedijsko vzdušje. V Gorjani Radgoni bo za konec tega tedna na repertoarju francoski barvi film v kinemaskopu »Greenko zmagava« (Curd Jürgens, Richard Burton, Pellegrin, Ruth Roman, Anthony Bushnell). Kot je zadnjič rečeno, se dogaja ta psihološka drama med drugo svetovno vojno v Libiji in sodi med najboljše ustvaritve francoske kinematografije, saj je film pred tremi leti zastopal Francijo na festivalu v Benetkah. Gledalciem bo prikazal marsikaj utrudljivo in nevarno pot po puščavskem pesku, na robu izpraznjenosti, nestrpnosti med majorjem Brandom in kapetanom Leithom (Jürgens in Burton), ljubozume in ljubozne ter marsikaj, saj razdere ljubozenski trikotnik tokrat šele smrtni pik škorpjona. V sredo in četrtek prihodnjega tedna pa si bodo Gorjanerjadončani lahko ogledali še nemški film »Pot v Bamsdorfe«.

V Benetkah so pripravili tokrat za soboto in nedeljo nemški film »Ni prastora za dve živali«, ki po datumu proizvodnje ni več nov, je pa dovolj poučen in vreden ogleda, in Cenincah pa bo v nedeljo na sporedu ameriški film »Modri pajčolan«. V Križevcih pri Ljutomeru je v soboto in nedeljo na repertoarju ameriški barvi film »Ponos in strasti«, prihajajoč teden pa si bodo Križevčani lahko ogledali angleški film proizvodnje J. A. Rank »Vreči njeno ime s ponosom«. Za glavno vlogo v tem filmu o junakiškem zadržanju mlade Angležnje med drugo svetovno vojno režiser Lewis Gilbert najbrž ne bi mogel izbrati ustrežnejše igralkice kot je Virginia McKenna. Razen nje nastopajo v tem napetem in zelo solidno zdelanem vojnem filmu še Paul Scofield, Jack Werner, Denise Grey, Alan Lury in drugi. Ko si bodo film ogledali, bodo Križevčani sami ugotovili, da je nedvomno pristen, res pa je tudi, da so ga postelji po resnični zgodbi o tragičnem koncu pogumne članice angleške obveščevalne službe v boju z zverinskimi fašističnimi zločinci.

Tonči Vrdoljak in Ewa Krzyzewska v enem izmed prizorov o Bulajičevi »Vojni«

POLOM, VOJNE

»Vojna« — mnogo hrupa za — polom. Film bo prispel na repertoar pomurskih kinematografov šele prihodnje leto, je pa že sedaj film sezone, naniče spričo številnih skandalov, ki so spremelnio. Na sliki s/a Tonči Vrdoljak in poljska filmska igralca Ewa Krzyzewska v enem izmed prizorov tega filma, ki naj bi prikazal razdejaje atomske bombe, vzbujajo pa pri gledalcih namesto groze smeh. Tonči Vrdoljak je medtem že postal novinar zagrebške revije »Globeus« in se je lahko na svoje oči prepričal, da je doživela »Vojna« na festivalu v Benetkah popolnen neuspeh. Za njegovo igralko je znano, da je služljala med snemanjem »Vojne« od 63 na 51 kg, njeno kreacijo pa primerjajo kritiki z brezbržnim avtomatom.

Film je doslej občinstvo izžvižgalo po Pulju tudi že v Beogradu in Ljubljani, vendar si ga je v Ljubljani ogledalo lepo število ljudi iz radovednosti. Glede krinde za neuspeh menijo poznano, filma, da scenarij C. Zanatinija nikakor ne bi smel priti v roke epično na-

MORALA EDINO MERILO?

Niti štirinajst dni se ni od tega, ko so nasi čebelarji naredili bilanco o letosnjem pridelku medu. Ajda je lepo pokazala, nekaj dni medila in prenehala. Na najo ajdo so se zanašali tudi čebelarji iz drugih predelov Slovenije. Nekaj jih je celo poskušalo srečo: pripeljali so čebelarje družine na pasišča v okolico Križevca pri Ljutomeru in Veržeja. Posebno močno sodelovanje v zadnjih letih glede izmenjave pasišč je med našimi in pohorski čebelarji. Če med hoja, peljejo naši čebelarji čebele na Pohorje, čebelarji iz Ruš pa so v gosteh pri pomurskih čebelarjih, ko med akacija ali ajda. Tako je bilo tudi letos. Na pasišča družin Veržeja in Križevca so pripeljali Rušarji nekaj panjev, ki pa so jih takoj odpeljali, čim so jim naši čebelarji sporočili, da je ajda prenehala mediti, kajti v takih primerih preti nevarnost, da prično čebele ropati. Na ta pasišča je pripeljal 80 panjev tudi Stanko Markelj iz Vrhnike. Pred leti si je v ta namen kupil v bližini železniške postaje v Veržeju manjšo parcelo. Kljub opozorilom čebelarjev, naj zapusti pasišče, Markelj čebel ni odpeljal. Predvidenja čebelarjev so se uresničila: čebele so pričele ropati. Tudi za tem, ko so omenjenemu čebelarju dokazali, da ropajo njegove čebele, čebel ni odpeljal. V nekaj dneh so roparice uničile več čebeljih družin v Veržeju, Banovcih in na Krapju. Prizadeti čebelarji so poklicali člane upravnega odbora družine in društva ter ocenili škodo. Čebelarska družina Veržeja se je pritožila tudi na Zvezo čebelarskih društev v Ljubljani, od koder je dobila naslednji odgovor: »Ni zakonite osnove za preganjanje čebelarjev, ki ne poznajo čebelarske morale in prihajajo na že itak dovolj zasedena pasišča.«

Prizadeti so omenjenemu čebelarju zagrozili s tožbo, toda ker niso zahtevali občinskih cenilcev, predlog za tožbo ni uspel.

Čebelarji so se sklicevali na osnutke Uredbe o zaščiti čebeljih pasišč iz leta 1952, ki pa nima nobenega pravnega učinka. Ob pomanjkanju zakonitih predpisov, ki bi urejali tako delikatno vprašanje, kot je čebelja pasa, pa je razumljivo, da tu in tam pride tudi do izraza nepotrebno kreganje med čebelarji in pogostokrat tudi neupravičeno zagovarjanje njihove potrebe po pašni v posameznih čebelarskih družinah. Seveda so čebelarji glede pašne potrebe bolj občutljivi, ker predvsem ob slabih letinah morajo preživljati čebele z umetno hrano, ki pa je precej draga. Denaturirani sladkor je sicer nekoliko cenejši, saj stane nekaj čez 150 dinarjev, toda če odtehtamo žagovino, je račun enak, kot če krmimo čebele s čistim sladkorjem.

O tem, da je čebelarstvo kmetijsko potrebno, ni predno izgubljati besed, zato je potrebno, da pristojni organi pripravijo primeren predpis, ki bo urejal to dejavnost našega gospodarstva, kajti samo čebelarska morala, kot kaže omenjeni primer, ne zaleže. -jm

KAKŠEN JE LETOŠNI TURIZEM?

(Nadaljevanje s 1. strani)

V tem času ugotavljamo, da je na splošno v Jugoslaviji opaziti padec inozemskega prometa, oziroma da ta promet ne dosega prometa v lanskem letu. V našem Pomurju je nekoliko drugače. Splošne ugotovitve kažejo, da se je povečal ne samo domači, temveč tudi inozemski promet. Tako je na primer pri »Zvezdi« celotni gostinski promet letos narasel za skoraj 10 milijonov dinarjev, pri »Centralu« pa za več kakor 3,5 milijona dinarjev. Vzrok za tako veliko povečanje gostinskega prometa pri »Zvezdi«, je vsakakor preurejenost gostinskih obratov, dobra kakovost vin, na tudi postrežba se je izboljšala. Pri tem moramo omeniti še to, da so v soboških hotelih ostale tudi cene dnevnih prekrškne enake, kakor so bile lani.

-rj-

Opomin na petanjskem ovinku: vzvratno ogledalo na nepravem mestu, levi smerokaz na priklopi ne deluje

En dan življenja na naših cestah

Smrt potuje z nami

kljub temu, da promet na naših cestah še ni velik

Spremljali smo prometnega miličnika motorizirane enote Toneta Gotarja iz M. Sobote. Naša pot je vodila do Radgone, od tam pa proti Vidmu in Ljutomeru. Tudi tega dne smo videli na naših cestah

DEFILE PREKRŠKOV

in takoj moramo poudariti, da o vseh ne bomo pisali. Naš prometni potopis bi bil predolg. Le nekaj važnejših srečanj s kršitelji:

Pri črnskih mejah je prometnik Gotar moral prvič obstati. Predstavljamo kršitelja: Stefan Pertoci iz Tropovec št. 3. Prekršek: vzporedna vožnja.

Prometni miličnik mu izreče mandatno kazno, toda kršitelj Pertoci se temu upira.

»Plačal ne bom, rajši grem v zapor!«

Zdaj čakajo njegovi podatki že pri sodniku za prekrške, ki bo spregovoril zadnje besede. Pertoci je hotel svoj prekršek končati kar sam z besedami: »Kaj mi pa morejo!« Pri tem je njegova sapica, ki bi zelno obarvala alkotest, prinesla vinski vonj tudi okolici.

Na ostrem petanjskem ovinku spet naslednji prizor: z radenske strani je pripeljal visoko naložen traktor in visoko na vrhu je sedel na majevih zabojih delavec. Prekršek, vrten opozorila. Na prometnikov znak voznik ustavi. Pregled dokumentov nam poskrbi za naslednje podatke: Jože Neubaner, traktorist pri KZ Ivanjci. Nadaljnji pregled pa odkrije še več. Levi smerokaz na priklopi ne deluje, vozilo nima brisača stekla in vzvratno ogledalo je na takem mestu, kjer voznik sploh ne more koristiti. Razen tega pa še nebotičnik zabojev.

Prometni opozarja voznika: »Vaša dolžnost je, da pred vožnjo pregledate vozilo!« Voz-

nikov izgovor je bil preveč navaden: »Pregledal sem vozilo zjutraj in takrat je bilo še vse v redu.«

Le nekaj minut popravila in voznik varno odpelje naprej. Še predno se začnejo kolesa premikati, pomežika na priklopi zadaj levi smerokaz.

Naslednji snubec prometnih nesreč se je s svojo osebo izkaznico predstavil tako: Roman Babič, Grabonosa.

Pripeljal se je s kolesom izza potanjskega ovinka. Kakor da ga je napadla nepremagljiva utrujenost in ne more več vrteti kolesa, se je prijel na desni strani za vprežno vozilo, da bi razgovor z voznikom tekel popolnoma namočeno. Prometni je spet dvignil roko.

»Se večkrat vozite tako?«

Zmehčan kolosar je pritrtil: »Ja, navadno se vozim tako.«

Ob koncu spet spokojniški kršiteljev glas: »Ni mi žal, če me boste kaznovali. Morda me bodo na kazni enkrat vendarle izučile.«

Auto sredi ceste. Kje je voznik? Odgovor: voznikov namestnik amater v gostilni, poklicni šofer pa na lovu

Cisto navaden dan na naših cestah, promet sorazmerno redek in prekrški pogosti. Toda prav ta redek promet, ki ga koristniki cest tako radi podcenjujejo, je večkrat usoden in povzročitelj prometnih nesreč. Nekaj je gotovo: ko bo promet na naših cestah večji, bo vsak voznik primoran voziti previdno in takrat lahko kljub večjemu številu vozil upamo na manjše število prometnih nesreč.

Organi LM, ki nadzorujejo promet, vidijo manj prekrškov kot navadni državljani. Koristniki cest poznajo pravila in se zavedajo svojih napak, zato jih skušajo popraviti takoj, čim zaslišijo bližino organov LM. To pa je pravzaprav že posebno poglavje, ki spada k cestnemu bon-tonu. Komu koristi tako pretvarjanje pred prometnikom? Mar koristi prometni miličnik sebi, ko nadzira promet, opozarja kršitelje in jih včasih tudi kaznuje? Kršitelji se ne zavedajo, da jih cestno-prometni predpisi ščitijo in obvezujejo obnem. Bojijo se mandatne kazni 200 din, ne pa nesreče, ki jo lahko povzročijo zaradi prekrška. Pri vsem tem seveda ne pomislijo: prometna nesreča lahko pusti življenjske posledice ali pa povzroči veliko materialno škodo.

S prekrški si odpirajo koristniki cest bolniška vrata ali si kopljejo celo grobove. Nesreče nastajajo zaradi prekrškov in koliko snubcev imajo nesreče na naših cestah! Ko naredimo prekršek, bi se morali zavedati, da smrt potuje z nami...

Našim cestam upravičeno pravimo prometne žile, saj se prelije na njih mnogo krvi.

Naslednja postaja: Ivanjci.

Na nepreglednem ovinku pred gostilno najdemo osebni avto S-20-404. Voznik se je medtem pojavil na gostilniškem pragu.

»Šel sem popit en brizganec.« Prometni ga opozori: »Če ste pili, ne boste smeli voziti!«

Voznik avtomobila se izgovarja: »Jaz lahko pijem, ker nisem poklicni voznik, toda kmalu mu prometnik razloži: »Pijete lahko, kolikor hočete, toda voziti ne smete več.«

Avtomobilist je odpeljal naprej in mogoče je medtem že pozabil na ta razgovor. Spominil se bo tega spet čez kak te-

In vendar se večkrat zgodi, da pošteni obraz prepušča prometnika, da ne pozna prometnih predpisov. Kazen v takih primerih ne bi bila prav nič vzgojna, saj lahko drugič ponavlja podobne prekrške. Za vse te bi morali najti srednjo pot. Morda ne bi bilo napačno, če bi take kršitelje kaznovali z obveznim obiskom prometnega predavanja in bi ga kaznovali šele potem, če bi neupravičeno izostal od predavanja. Uvedba teh predavanj bi pri prometni vzgoji veliko koristila. Morda bi o tem predlogu malo razmislili.

Naš svetovalec

Dr. Franc Zibrik

O NAJPOGOSTEJSIH NALEZLJIVIH BOLEZNIH V POLETNIH IN JESENSKIH MESECIH

Po okužbi izbruhne bolezen kaj kmalu; včasih pa mine tudi teden dni, predno se pojavijo prvi znaki bolezni. Začetek obolenja je nagel: bolnika zvija po trebuhu in dobi drisko; v začetku je blato tekoče, več ali manj penasto, kmalu se mu primeša sluz in sledovi krvi, pozneje gnoj in krpice (koščki) odluščene črevesne sluznice. Stolec so tako pogoste, da ve le redki bolnik povedati, kolikokrat je šel pravzaprav na stran. Bolečine v trebuhu so vse hujše, blata pa kmalu skoraj ni več; z veliko muko in med neznošnim napenjanjem spravi, zdaj že močno prizadeti, iz sebe le nekaj sluzi pomešane s sledovi krvi ali gnoja.

Lažji primeri obolenja se večkrat pokažejo kot sluzasta driska, ki lahko mine v nekaj dneh sama od sebe ali na dieto — pri izredno težko obolelih pa se kmalu pokaže nezavest s hladnimi nogami in rokami; jezik je popolnoma suh in močno obložen. Če ne pride zdravniška pomoč še ob pravem času, lahko umre bolnik v kratkem času. Take težke oblike bolezni opazujemo najčesteje pri otrocih in starejših ljudeh.

Za grižo oboleli spada o bolnišnico. Le tam se mu da hitro pomagati in ga, v največ primerih popolnoma ozdraviti. To je izrednega pomena za njegovo bodočnost kakor tudi njegovo življenjsko okolico, v kolikor bi prešla njegova bolezen v kronično stanje z nevarnim kliconoštvom. S tem, da iztrgamo obolelega izmed zdravih ljudi, za katere je postal — kot vir okužbe — nevaren in ga izoliramo v bolnišnico, najlažje omejimo nadaljnja obolenja pri drugih iz njegove okolice.

Bolnik spada še pri prvih znakih bolezni v posteljo! Mirovanje v topli postelji je namreč izredno važen pogoj za uspešno in hitro zdravljenje, za katero imamo danes že zelo efektivna zdravila. Vzoredno s tem pomagamo obolelemu črevesju s primerno prehrano (dieto), katere glavni namen je: čim manj dražiti žilke po vnetju okvarjeno in razdraženo črevesno sluznico. Se po popolnem ozdravljenju priporočamo tako črevesno dieto mesec dni.

Povzetek in pouk je kratak: s tem, da izoliramo in zdravimo za grižo obolele v bolnišnici, da branimo muham pristop do bolnika in živili, da zmeraj operemo — pred jedjo surovo sadje in roke, da sprti razkužujemo z razkuževalnimi sredstvi bolnikove iztrebke — se najuspešneje zoperstavljamo širjenju ter obolenju za grižo!

»ZASTRUPLENJA« S HRANO (TOKSIKOINFEKCIJE)

Ta naziv, ki ga ljudje na splošno radi uporabljajo za bolezenska stanja, ki nastanejo po različnih »spokvarjenih« živilih, nasladilih in pijačah, dejansko ne odgovarja resnici; omenjeni artikli namreč niso zastrupljeni, temveč so okuženi z različnimi bolezenskimi klicami. Bolezenske znake povzročajo torej te klice (bakterije) in njihovi toksini (»strupi«), ki jih le-te izločajo.

Tudi tej okužbi je lahko vzrok človek-kliconosec; v veliko večji meri pa izvira okužba od obolelih živali. V poštev pridejo okužene živali: svinje, govedo, perutnina, dalje podgane, miši, ki ponekod s svojimi iztrebki razklena živila po shrambah in v skladiščih. Če jemo premalo kuhano ali pečeno meso okuženih živali (čevapčiči itd.) se okužimo. Pri perutnini prehajajo bolezenski povzročitelji tudi na jajca; okužimo se kaj lahko z njimi, če uživamo jajca surova v sladledu, v majonezi ali v različnih kremah. Lahko se pa tudi slaščičarnarski izdelki — ki so v poletni vročini že itak podvrženi naglemu kvarjenju — okužijo po muhah, prahu, z umazanimi in okuženimi rokami itd. Za to bolezensko stanje je značilno, da zbolijo pretežno večina ljudi — kmalu za tem — ko so pojedli taka okužena jedila. Slabost, močno slinjenje, bruhanje in driska so znaki, ki mučijo bolnika. Lahko dobijo tudi vročino, obliva jih znoj, najteže oboleli padejo v nezavest.

Prizadetemu pomagamo najhitreje na ta način, da mu s spiranjem želodca odstranimo ostanke okužene hrane, v kolikor je že sam ni popolnoma izbruhal. Dalje skušamo z odvajalnimi sredstvi spraviti iz črevesja oni del, ki je prišel tja že pred bruhanjem in se ga telo z istim ne more več rešiti, pač pa ga skuša še samo izločiti z drisko. Ker so vedno prizadeta po toksinih, ki jih bakterije izločajo, obtočila, podpiramo te z zdravili, da ne omaga zaradi napora, v katerem so se znašla pri takem stanju.

Stvar merodajnih organov je: takoj zapleniti vsa taka okužena in življenju nevarna jedila in pijače, da se s tem ukrepom prepreči obolenje tistih, ki bi eventualno še uživali taka »spokvarjena« živila in nasladila.

(Nadaljevanje)

BRALCI NAM PIŠEJO

PRIPOMBE K ČLANKU »UČENCI BREZ UČITELJEV«

Nisem imel namena, da bi dajal odgovor na zgoraj omenjeni članek, toda ko sem prebral zadnji del, sem se odločil, da pisca članka odgovorim. Ne vem, od kod pisca razni podatki, toda želim bi, da bi bili ti vsaj nekoliko osveščeni.

Nekje proti koncu članka pravi pisec takole: »Navzlic temu, pa ugotavljajo tudi primere pomanjkanja družbene zavesti. Omenjajo primer dveh, ki sta prišla... Najprej bi pojasnil tova, pisca in vsem tistim, ki tako mislijo, da si razpisajo prosti službeni mest nista izmislila omenjena tovariša in da se ga lahko postuži vsakdo. V razpisu so pa tista mesta, ki so prazna, torej prav tako, kot je naslov članka, kjer so učenci brez učitelja. Iz tega lahko sklepamo, da je prav vseeno, kje v naši domovini opravljajo človek svojo družbeno dolžnost in da ga zaradi tega, če mu določeni delovni pogoji ne ustrezajo, ne moremo ob-

soditi, da ima premalo družbene zavesti. Ali ne menjava vsak dan stotine ljudi kraj službovanja in tudi delovna mesta, a jih zaradi tega nihče ne žali.

Se nekaj o novem bloku. Rev je, da sva stanovala tam, toda povedati morava, toda to je bilo mansardno stanovanje. Kakšne so prilike v njem, bodi blok ali ne, vsakdo ve. Glavni vzrok pa ni v tem. Ob nastopu sva imela obljubljeno stanovanje v L. nadstropju. Toda nisva ga dobila in nisva bila deležna niti skromnega opravčila. Ker niso bili izpolnjeni pogoji, bi — kolikor mi je znano — lahko zapustila mesto v enem mesecu, toda ker sva imela sprejeto družbeno zavest, sva ostala do konca. Toda ob koncu šolskega leta sva iz teh, pa še iz mnogih drugih vzrokov, šaj ni stanovanje osnova vsesaj, ki so stvar posameznika, odšla. Sicer pa naju izmed tistih, ki so dali podatke za članek, nihče niti z besedo ni zadrževal. Upam, da bi vsakdo tako ravnanje razumel tako, kot mi dva.

Vrblorva, Podmeleca, p. Klavže

ZAMUJENA PRILOŽNOST

V nedeljo je moštvo Sobote imelo pravzaprav dvojno borbo. Najprej borbo s časom in kilometri, saj je imel avtomobil, s katerim so potovali igralci, pred Celjem okvaro in so prišli v Ljubljano že v zadnjih minutah, potem pa še tekmo s Slovanom. Zaradi poznega prihoda se igralci pred tekmo niso mogli ogreti in so morali takorekoč iz avtomobila na igrišče.

Moštvo Sobote je nastopilo v naslednji postavi: Morčič, Drvarič, Šarotar, Skalar, Dozet, Norčič J., Sečič, Norčič L., Potočnik, Maučec, Mišević. Sodil je Butkovec iz Trbovlj.

Domačini so že v začetku začeli oblegati vrata Sobote in njihova premoč je bila že v 13. minuti z golom Kozinca izražena tudi v rezultatu. Kmalu po tem голу pa je Sobota zagospodarila na igrišču in

imela veliko priložnost za izenačenje. Pri tem jih je oviral odlični vratar Zabajak, ki je rešil nekaj sigurnih zadetkov. Rezultat se kljub dobri igri Sobote ni izpremenil vse do odmora, čeprav so gostje včasih po nekaj minut igrali v kazenskem prostoru Slovana.

V začetku drugega polčasa so igralci Slovana spet uprizorili nekaj nevarnih situacij,

ki pa jih je soboška vrsta uspešno odklonila. Nekaj minut pozneje je Sobota spet prevzela igranje v svoje roke, toda izenačenje je dosegla šele v 65. minuti, ko je nasprotni igralec naredil prekršek nad Maučecom.

Do konca igre je bilo še nekaj priložnosti, da bi Sobota v Ljubljani osvojila obe točki, toda trije ostri Maučecovi strelji so se odbili od vratnice. Le nekaj sekund pred koncem igre je bil Maučec v položaju, da bi streljal na gol. Vrtar gostov žoge ni vložil in tik pred končnim sodnikovim zvižgom jo je Milošević iz bližine poslal čez prazen gol.

Po igri, ki jo je pokazala Sobota v Ljubljani, bi zaslužila zmago, saj je celo moštvo pokazalo zelo dobro igranje. To zamujeno priložnost za zmago bo skušala Sobota opravičiti že v nedeljo, ko se bo ob 16. uri srečala na domačem igrišču z moštvom trboveljskega Rudarja. Ob 10. uri dopoldne se bosta pomerila moštvo Pušče in drugo moštvo Sobote, ob dveh popoldne pa se bosta v predtekmi srečali mladinski moštvi Rudarja in Sobote.

PRVE TOČKE SO RAZDELJENE

V nedeljo se je začel prvenstveni nogometni ples v prvi in drugi ligi ter v SCL. Razdeljene so prve točke in moštva so poskrbela za prva presenečenja.

Prvi pomurski predstavnik, Sobota, je v Ljubljani proti Slovanu dobila prvo točko v letošnjem prvenstvu. Prva izgubljena točka osekakor ni neuspeh, če omenimo tuje igrišče in pozni prihod igralcev v Ljubljano.

Lendaška Nafta se je v prvem polčasu dobro upirala na pročem in blatnem terenu v Kranju, toda nadaljevanje igre je bilo slabo in je morala kar osemkrat začeti na centru. Za največje presenečenje je nedvomno poskrbela ljubljanska Ilirija, ki je v svoji matični lukii v Šiški premagala moštvo »Ljubljanec«. Se tik pred prvenstvom so »Ljubljanec« prerokovali najbližje mesto v ligi, a je zaradi enega gola izgubila obe točki.

Novinec v ligi, celjski Olimp, je zaslužno premagal moštvo Krina iz Ljubljane in tako dokazal, da bo resen in nevaren tekmeč starim ligam. Malo slabše je prestal proo srečanje Kladivar, ki je v Trbovljah kljub vodstvu domačinov z 2:0 izenačil rezultat in prinesel v Celje eno točko.

Maribor je na domačem terenu s slabo igro premagal Gorico, ki je pred koncem tekme zaradi nešportnega vedenja izgubila kar tri igralce.

POTREBNA ZMAGA

Grafičar: Fužinar (Ravne) 2:0 (0:0)

Kljub precejšnjemu pesimizmu glede na izid nedeljskega srečanja med domačim Grafičarjem in gostujočim Fužinarjem iz Raven na Koroškem, črno-beli tokrat niso razočarali številnih gledalcev, ki so se ob štirih popoldne zbrali na igrišču Sobote, saj so si v svojo tekmovalno bilanco v okviru I. razreda MNP zapisali prvi dve tekmovalni točki, ki jim bosta prav gotovo krepka spodbuda v nadaljnji borbi za čimboljšo uvrstitev v uradni lestvici tekmovanja. Vrednost priborjenih točk pa je še tolikanj pomembnejša, če upoštevamo, da je moštvo Grafičarja nastopilo v dokaj odkrjeni postavi (tako bo moralo biti še najmanj dve tekmi) — brez poskodovanih igralcev in onih, ki še nimajo pravice nastopiti. Sodil je Gerencer iz Lendave — povprečno dobro.

Ta tekma je imela resnično dva polčasa: prvega, v katerem sta bili obe moštvi v glavnem enakopravni, le da so gostje od časa do časa rahlo prevladovali na igrišču. Priložnosti za gol je bilo nekaj na obeh straneh. Domači napad jih ni uspel uresničiti, zaradi učinkovite obrambe črno-belih pa tudi gostje niso mogli resneje ogroziti Oučkova vrata. V tem polčasu so gostje dosegli gol, ki pa ga sodnik ni priznal, ker je bil očitno dosežen iz offside pozicije — čeprav res z nekoliko zapoznelim zvižgom s piščalko, kar je tudi goste privedlo do tega, da so sprva vztrajali pri regularnem zadetku.

V II. polčasu so domači prevzeli pobudo in potisnili goste v obrambo, saj je imel Ouček bolj malo posla, razen nekaj prodorov, ki pa so se po zaslugi domače obrambe končali v gol-avtu ali v kotu. Čeprav so se tudi gostje dobro branili — posebno

aktiven je bil srednji branilec — je črno-belim uspelo dvakrat zatresti mrežo. Prvič, ko je proti praznim vratom usmerjeni žogi hotel branilec gostov Kiser spremeniti smer in ji je samo podaljšal pot v svojo mrežo (avtogol: 1:0 za domače). In drugič: po uspešni kombinaciji je Puklavac z levega krila močno streljal. To je bil učinkoviti strel in tudi lep gol.

Za doseženo zmago ima zaslužno moštvo Grafičarja kot celoto: Ouček Pavlič, Horvat (Zavco), Gombotič, Merica, Bukanc, Filar, Pušič, Klavec, Svatina, Varga — saj se je borilo zelo pošteno in iskreno. In drugič: po uspešni kombinaciji je Puklavac z levega krila močno streljal. To je bil učinkoviti strel in tudi lep gol.

PREDTEKMA: PIONIRJI — GRAFIČAR A : B — 2:1

TEKMOVANJE Z MK PUŠKO V ČAST TEDNA STRELSTVA

V nedeljo je bilo v Murški Soboti meddružinsko ekipno strelsko tekmovalje z malokalibrsko puško, ki ga je ob 12-letniki ustanovitve Strelske zveze Jugoslavije organiziral soboški občinski strelski odbor. Tekmovalje se je udeležilo 12 ekip, od tega devet članskih in tri mladinske ekipe. Poleg omenjenih ekip so prijavile svoje ženske ekipe naslednje družine: SD »Tekstilcec«, »Grafičar«, »Kovinar« in »Trgovce«. Toda priveditelj je zaman čakal na njihov prihod in je njihova odsotnost popolnoma neupravičena. Menimo, da vodstva omenjenih družin niso upoštevala športnih pravil, ko niso poskrbela za udeležbo svojih ženskih ekip.

Po končanem tekmovalju je bil vrstni red ekip naslednji: 1. SD »Obrtnik«, 2. SD »Kovinar«, 3. SD »Borac«. Ostale ekipe so se razvrstile tako: »Rakičane«, »Sobota«, »Grafičar«, »Gederovce«, »Moščanec«, »Cankova«, »Rakičane«, mladinci, »Norsinci«, »Gederovce« — mladinci. Prvim trem najboljšim ekipam je priveditelj podelil naslednje nagrade: MK puško, zračno puško in strelski material v vrednosti 2500 dinarjev.

Ze pred pričetkom tekmovalja so predvidevali, da se bodo za najvišja mesta borile ekipe »Obrtnika«, »Kovinarja«, »Borca« in »Rakičana«. Rezultati tekmovalja so to tudi potrdili, saj je kvaliteta strelcev teh ekip zelo izenačena. Prvo mesto je pripadlo ekipi, katere strelci so se za to tekmovalje najmarljiveje pripravljali, to je ekipi »Obrtnika«. Ta družina ima precejšnje število zelo solidnih strelcev. Veliko okrepitev za to ekipo je pomenilo tudi sodelovanje znanega strelca Karla Turnerja, ki se je vrnil z odsluženja kadrovskega roka. Na tem tekmovalju je med vsemi tekmovalci dosegel najboljši rezultat.

Kap. Ivo Perinič

SLUŽBENA OBJAVA OKRAJNEGA ROKOMETNEGA ODBORA NEDELJA:

MURSKA SOBOTA: 8.45 moški, Gimnazija; Krog, 10.00 moški, Grafičar; ESS.

LENDAVA: 10.00 moški, Lendava; Učiteljske, MURSKA SOBOTA: 8.00 ženske, Grafičar; Gimnazija, 11.00 ženske, ESS; Učiteljske.

KROG: 10.00 ženske, Krog; Beltinci, M. SOBOTA (igrišče pri gim.): 9.00 pionirji, Cankova; Beltinci, 10.00 Osemletka I.; Osemletka II.

POMURSKI VESTNIK

List izdaja in tiska Časopisno in založniško podjetje Pomurski tisk v Murški Soboti

Direktor Jože Vild
Urejuje uredniški odbor
Odgovorni urednik Stefan Balazic

List pošiljamo samo po predplačilu — Nenaročenih rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje. Uredništvo: Murska Sobotica, Kocljeva ulica 7, telefon 158 — Naročniški in oglasni oddelki: Murska Sobotica, Kocljeva ulica 7 — Naročnina: celoletna 400 dinarjev, polletna 200 dinarjev, za inozemstvo letna 1000 din. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Murški Soboti št. 605—70

1—365

V nedeljo štart v Pomurski nogometni ligi

Zaenkrat šest klubov

V nedeljo se bo pričel štart v Pomurski nogometni ligi. Za naslov prvaka se bo v tekmovalni sezoni 1960/61 borilo šest moštev: Planika, Pušča, Partizan G. Radgona, Kupšinci, Sobota B in Nafta B. Pomembnejša nogometna žarišča so tudi v Salovecih, na Tišini in v Bogojini, od koder pričakujemo udeležbo ondotnih moštev v spomladanskem delu tekmovalja. Razočarali pa so Ljuomerčani, ki imajo za tovrstno športno delovanje ugodnejše pogoje kot vaški aktivni in tudi boljše prometne zveze za tekmovalje, vendar so ostala prizadevanja vodstva PNL, da bi poživeli zanimanje za nogomet tudi v tem kraju, dolje brez vsakega odziva.

Spričo potrebe po večji konkurenci in tudi moškavnosti za gledalce bi bilo potrebno krog tekmovalnih moštev v tej ligi razširiti, tako da bi za sodelovanje pridobili vsaj še dva kluba. Vodstvo PNL bo skušalo to uresničiti. Tako bodo izjemno dovolili sodelovanje v tekmovalnih moštvih tudi nad 6 let starih igralcev. Na nedeljskem posvetu v Murški Soboti so poudarili tudi potrebo o večji disciplini in redu na igriščih in v klubskem življenju, zato so tudi zaostrihli kričanje pri kaznovanju in vlaganju prispevkov za vsako manjnost. Pri določanju tekmovalnega programa so upoštevali težnje po čimmanjših troških, saj je glavni problem ljubov še vedno pomanjkanje enarnih sredstev. Nogometna luga Nafta in Grafičar naj bi glede na perspektive usta-

novila tudi mladinska moštva. V Soboti je zelo čutili pomanjkanje še enega urejenega igrišča, saj sedanje zadostuje komaj Soboti in samo delno Grafičarju, medtem ko je v mestu in okolici (Pušča, Kupšinci, Bakovci itd.) več moštev, ki bi jim bil takšen objekt zelo dobrodošel. Razen tega bo tudi večina tekem v okviru PNL prav v Soboti. Nekaj sredstev v ta namen si obetajo

od športne stavbe, potrebno pa bo resno razmišljati tudi o drugih virih.

V okviru PNL bosta v tej tekmovalni sezoni tudi dva prvenstvena turnirja za pionirska moštva: jesenski v Soboti in spomladanski v Lendavi. Na teh turnirjih bosta predvidoma sodelovala Sobota in Grafičar s po dvema moštvoma, Nafta, Pušča in Planika pa s po enim.

ŠTART NA ROKOMETNIH IGRIŠČIH

Letošnja rokometna sezona mnogo obeta, saj bomo lahko zasledovali tekme kar v treh ligah, in to v moški, ženski in pionirski. Napredek od lanskega leta se kaže tudi v tem, da so se vse tri lige številčno povečale, in sicer moška od šest na sedem moštev, ženska od štiri na šest in pionirska od štiri na pet. Prve tekme v nedeljo so pokazale, da je o favoritih še težko govoriti, čeprav so nekatera moštva pokazala dokaj kvalitetnejšo igranje od svojih nasprotnikov. Če bi pa le hoteli označiti katero izmed moštev kot favorita v eni izmed treh lig, potem bi lahko povedali, da je žensko moštvo Ekonomske središnje šole v nedeljo proti Grafičarju pokazalo izredno kvalitetno igranje in to daje slutiti, da bo tudi letos osvojilo naslov prvaka.

MOSKA LIGA

ESS : Beltinci 17:31 (8:15)

Tekma je bila odigrana v nedeljo v Murški Soboti. Pričakovalo se je, da bo moštvo iz Beltincev zmagalo z višjim rezultatom, ker je moštvo ESS nastopilo z mladimi igralci, od katerih je večina prvič igrala v moški ligi. Pray zaradi tega so nas »ekonomci« s svojo igro

proti mnogo boljšemu nasprotniku navdušili. O kaki enakopravni igri ne moremo govoriti, ker so Beltinci pokazali, da so dobro pripravljani na boj za prvo mesto, ki jim je lansko leto le za las ušlo zaradi slabše gol razlike. Najboljši strelac na tekmi je bil Sečko (ESS) z 9 zadetki. Sodil je Zupan.

Krog : Lendava 26:17 (11:10)

Nedeljska tekma v Krogu je pokazala, da so tokrat igralci iz Kroga za ligo dobro pripravljani in da bodo še marsikomu zmesali račune. Lansko leto, ko so prvič zaigrali v moški ligi, na njih nobeno moštvo ni polagalo večje pozornosti. Sedaj na bo, kot izgleda, zelo težko odnesti iz Kroga dve točki. Pa tudi Lendavčani so pokazali napredek in voljo. Z 12 zadetki se je odlikoval Husar (Krog). Sodil je Sefer.

Učiteljske : Grafičar 11:29 (6:7)

Tekma je bila odigrana v tork popoldne na zelo razmočenem igrišču. Novoustanovljeni ekipi Grafičarja se je poznalo, da še ni povsem vigrano. Najbolj sta se izkazala Roškar v голу in Stevančec. Moštvo Grafičarja je zaigralo zadovoljivo šele v II. polčasu. Učiteljski ekipi so se poizkuševalno borili do konca in pokazali fair igro. Sodil je Siftar — dobro.

ZENSKA LIGA

Gimnazija : Beltinci 3:10 (1:5)

ESS : Grafičar 15:5 (7:1)

Učiteljske : Krog 6:5 (2:0)

PIONIRSKA LIGA

Mladost M. Sobota : Osemletka

Cankova 25:1 (10:0)

Osemletka Beltinci : Bakovci 57:4 (15:2)

RADIJSKI PROGRAM

RADIOTELEVIZIJA - LJUBLJANA

od 25. sept. do 2. okt.

NEDELJA

8.00 Mladinska radijska igra — likovni Mateoček: Pustolovščina Petra gage; 8.40 Iz albuma otroških pesmi; 9.30 Z zabavno glasbo v novi temi; 45 Ljudske pesmi raznih narodov v Slovenski oktet; 10.00 Se pomote tovariši... Polde Stukelj; Ceta cez orožja; 10.30 Majhna orkestrska TBC bolnikov (reportaža); 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I.; 13.30 Za našo vas; 13.45 Koncert pri vas doma; 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II.; 15.00 Izvajajo Benetski fantje; 15.45 Praznik v ruski vasi; 16.00 Melodije, kat so vam všeč; 17.00 Sport in glasba; 20.05 Glasbeni varieté; 21.00 Športna poročila; 21.10 Johannes Brahms: Prvi koncert za klavir in orkester; 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku; 23.10 Kockalj pred polnočjo; 23.50 Prijeten počitek!

PONEDELJEK

8.05 Poje Nat »Kings« Cole; 8.20 Za otroke, a! Jože Mušič; Lov na trivni; b! Odmorev na letošnje mlanske pevске revije; 9.00 Od Haydn-a k Čajkovskemu; 10.10 Za ljubitelje sodobnih pevskih in ritmov; 11.00 Izjeto odlomki iz Čalove opere Adria-na Lecocquer; 11.15 Naš podlistek — J. Hunter: Afrski lovec — I.; 11.55 Zbiran solistični koncert harfiške Lučke Kuret in pianista Acaja Berendija; 12.00 Veselo skozi vas...; 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Jože Štarnin; Letošnje napake v agrarniki pšenice; 12.25 Zabaven opolninski spored 15.30 Jesenski motivi v narodni pesmi; 14.00 Bogo Leskovic:

Domovina, simfonija v enem stavku; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 Med Brice, pesmi Herberja Svetca; 16.00 Naši poslušalci na tujem — Stefka Štiblar; Pismo iz Irana; 16.20 Veliki zabavni orkester; 16.40 Sopranistka Tatjana Hoškova — Molendova poje slovaške in moravske narodne pesmi; 17.10 Sotferjem na poti 18.00 Operne melodije; 18.40 Kulturni globus; 20.00 Trikrat deset; 20.30 Simfonični koncert; 22.15 Iz naših studiov; 23.10 Nočni akordi; 23.50 Prijeten počitek!

TOREK

8.05 Isaac Albeniz: Iberia, simfonična suita; 8.35 Operetni zvoki; 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — Za vašo varnost; 9.25 Poje Mariborski ženski vokalni kvintet; 9.45 Popularne skladbe za violino; 10.10 Ura za optimiste (ponovitev); 11.25 V trikotinskem taktu; 11.30 Modest Musorgski: Slike z razstav; 12.00 Pesmi dobre volje; 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Milja Černe; Smolartjenje; 12.25 Klavir v ritmu; 12.40 Pisani zvoki z Dravskega polja; 13.30 Pojo naši pevci; 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — ing. Dolničar Jože; Globoko v morju; 14.35 Igramo za vas; 15.40 Radijski tečaj za fotoamaterje; 15.45 Lokovska polka in druge domače; 16.00 Listi iz domače književnosti — Ciril Kosmač; Gosenica; 16.20 W. A. Mozart: Simfonija št. 34 »Pavška«; A. Dvorak: Slovanski ples; 17.10 Razgovor z volivci; 17.20 Melodije raznih dežel; 18.00 Zamrskosti iz znanosti in tehnike; 18.15 Parada plošč; 18.50 Človek in zdravje; 20.00 Poje pevski zbor »Branke« Krmšnoviče iz Becevca; 20.30 Radijska igra — Hans Fallada: Pijavec; 21.45

Ivo Lhotka-Kalinski; Zemlja; 21.55 Se nekaj lahke glasbe; 22.15 Spomini na Kurta Weilla (oddaja s komentarjem); 23.10 Nočni komorni koncert del Danila Svara.

SREDA

8.05 Poje zbor Slovenske filharmonije; 8.30 Evropska express; 9.00 Radi bi vas zabavali; 10.10 Arje in dvo-spevi; 11.00 Glasbene razglednice; 11.30 Družna in doma; 11.40 Jane Skerl: Srečanja za sodbo; 12.00 Poljke, valčki in korčane Silva Tamšeta; 12.15 Kmetijski nasveti — Cirila Bambič: Pomen slovaške zbirke za zabavna otroška; 12.05 Pet pevcev — pet pevcev; 12.20 Pet minut za novo pesmijo in Pozdravi...; 12.30 Izjeto v ritmu; 12.40 Glasbene razglednice; 13.30 Glasba za razvedrilo; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15 Reklame in zabavna glasba; 15.40 Radijski tečaj za fotoamaterje; 15.45 Johannes Brahms: Ciganske pesmi; 16.00 Iz svetovne književnosti — Paul Gilson: Karneval spomnov; 16.20 Parada plošč; 17.10 Pedeset minut turizma in melodije; 18.00 Iz oper Richarda Wagnerja; 18.30 Športni tednik; 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov; 20.50 Sofokles: Kralj Oidipus; 21.30 L. van Beethoven: Daljni ljubici; J. Brahms: Balada v B-duru št. 4 op. 10; J. Brahms: Rapsodija v g-molu op. 79 št. 2; 22.15 Plesna glasba z vsega sveta; 23.10 Nočni koncert.

ČETRTEK

8.05 Vilim Markovci: Rapsodija; 8.25 Naši glasbeni smehi v predtekletem letu; 8.55 Radijska šola za višjo

stopnjo, ing. Dolničar Jože; Globoko v morju (ponovitev); 9.25 Od tanga do rumbe; 10.10 Med lepimi melodijami; 11.30 Oddaja za eic.bane, a) Morske zvezdice, Leseni tiger, b) Vesele pesmi za naše mlade poslušalce; 12.00 Slovenske narodne pesmi poje Roman Petrovič, na harmoniko spremlja Avgust Stanko; 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Ciril Remic; Motorna ročna žaga in vitlo; 12.25 Zabaven opoldanski spored; 13.30 Igra Mariborski godalni ansambel; 13.50 Glasba za razvedrilo; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15 Reklame in zabavna glasba; 15.40 Radijski tečaj za fotoamaterje; 15.45 Johannes Brahms: Ciganske pesmi; 16.00 Iz svetovne književnosti — Paul Gilson: Karneval spomnov; 16.20 Parada plošč; 17.10 Pedeset minut turizma in melodije; 18.00 Iz oper Richarda Wagnerja; 18.30 Športni tednik; 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov; 20.50 Sofokles: Kralj Oidipus; 21.30 L. van Beethoven: Daljni ljubici; J. Brahms: Balada v B-duru št. 4 op. 10; J. Brahms: Rapsodija v g-molu op. 79 št. 2; 22.15 Plesna glasba z vsega sveta; 23.10 Nočni koncert.

PETEK

8.05 Orkestralni operni odlomki; 8.30 Za vsakogar nekaj; 9.00 Glasbeni varieté; 10.10 Samospevi jugoslovanskih skladateljev; 10.40 Zvočna matrica; 11.00 Za prijetno dopoldne: Igra trice Slavka Avsenika; 11.15 Naš podlistek — J. Hunter: Afrski lovec — II.; 11.55 Joseph Haydn: Simfonija št. 102; 12.00 »Dobra volja je najboljša«; 12.15 Kmetijski nasveti — Rozika Zigon: Otroška obutev; 12.25

Majhni zabavni ansambli; 12.40 Domači napevi; izpod zelenega Pohorja; 13.30 Melodije po vašem okusu; 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — Pojte z nami...; 14.35 Operne arije poje Maria Callas; 15.40 Zborovske skladbe Emilia Adamiča; 16.00 Humoreska tega tedna — Jaroslav Hašek: Cesarjeva slika; 16.20 F. Chopin: 14 preludjev; 16.40 Od popevke do popevke; 17.10 Razgovor z volivci; 17.20 Ponočanski koncert; 18.00 Na balalaško Trio Andreja Blumauerja; 18.30 Iz naših kolektivov; 20.00 Pesmi Poljske »Ansambel Mazowsze«; 20.15 Tedenski znanjopolitični pregled; 20.30 N. Rimski — Korsakov: Seherazada; 21.15 Oddaja o morju in pomorskih; 22.15 Mladim plesalcem; 23.10 V ritmu današnjih dni; 23.55 Prijeten počitek!

SOBOTA

8.05 Italijanska pevka Miranda Martino; 8.20 Klavirske skladbe

Radio Murska Sobotica

17.00 »Naš sobotni sprehod«; 17.15 Obvestila in reklame; 17.25 »Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo«.

NEDELJA

12.00 Pogovor z volivci; Lokalna poročila, obvestila in reklame; 12.15 Oddaja v madžarskem jeziku; 12.40 »Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo«.

Edvarda Griega; 8.40 Zumberške narodne poje ženski vokalni kvartet; 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — Pojte z nami...; 9.25 Za prijetno razvedrilo; 10.10 Od tu in tam; 11.30 Pionirski tednik; 11.50 Zabavni orkester RTV Ljubljana; 12.00 Po širni Makedoniji; 12.15 Kmetijski nasveti — Jože Kregar; Vrt v oktobru; 12.25 Zabaven opoldanski spored; 12.45 Ivan Mane Jarnovci: Koncert za violino in orkester št. 10 v F-duru; 13.30 Z domačimi ansambli in pevci v sobotno popoldne; 13.50 Iz opernega sveta; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 16.00 Na platno smo videli; 16.20 Z mednarodni čez kontinente; 16.45 Iz najnovejšega repertoarja Jugotona — III. oddaja; 17.10 Pesmi in plesi iz Armenije; 17.25 Parada plošč; 18.00 Poje Moški komorni zbor iz Celja p. v. Erona Kuneja; 18.20 Zvočni kaledoskop; 18.45 Okno v svet; 20.00 Pojd' mo na Stajersko...; 20.25 Sobotni mozaik; 22.15 Oddaja za naše izseljence; 23.10 Zapešimo še enkrat!

TOREK

17.00 Lokalna poročila, obvestila in reklame; 17.15 Oddaja v madžarskem jeziku.

ČETRTEK

17.00 Lokalna poročila, obvestila in reklame; 17.15 Oddaja v madžarskem jeziku; 17.25 »Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo«.

Radio Murska Sobotica prenaša dnevno spored RTV Ljubljana od 5.00 do 8.00 in od 15.00 do 23.00 ure. Ob nedeljah pa od 6.00 do 23.00 ure.

Jedenski KOLEDAR

Petek, 23. sept. — Slavko
Sobota, 24. sept. — Nada
Nedelja, 25. sept. — Uroš
Ponedeljek, 26. sept. — Justina
Torek, 27. sept. — Kozna in D.
Sreda, 28. sept. — Venčeslav
Četrtek, 29. sept. — Mihael

OBVESTILO

AMD Stefan Kovač v Murški Soboti obvešča, da se bo začel šoferski tečaj dne 25. septembra 1960.

Interesenti naj pošljejo prijave do 23. septembra 1960.
UO AMD, Norsinska c.

OBVESTILO

Prepovedujem vse kupčije z živim in mrtvim inventarjem z Bojanom Pušenjakom iz Ljutomer. Marija Pušenjak, Ljutomer.

DAROVALCI KRVI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI V MURŠKI SOBOTI OD 12. DO 17. SEPT. 1960

Tibor Luthar — tretjič, Franc Fujs — drugič, Matilda Rigač, vsi iz Murške Sobotice; Karel Novina, Anton Miholič, Fridrih Fras, Ivan Ščap, Marija Fifolt, vsi iz Apač; Marija Horvat iz Crnce; Marija Senčar, Marija Gjerkeš, Terezija Sršen, Agneza Balent, Kristina Taljan, Helena Dub, Anica Plešovnik, Marija Piškur, Marija Fiegat, Hilda Smerčan, Magda Karas, Janez Farič, Milan Pajič, vsi iz Pomurskega tiska, Murška Sobotica; Anton Sarotar, Aleksander Drvarič, Marija Marič, Alojz Žekš, Jože Balazic, Jože Cerin — tretjič, vsi iz podjetja »Kroje Murška Sobotica«.

V imenu bolnikov se vsem darovalcem krvi najlepše zahvaljuje
Transfuzijska postaja M. Sobotica

CESTITAMO

Zvonkoti Potočniku in Darinki Smerčanovi iz Murške Sobotice želi na njuni novi življenjski poti vse najboljšje
ObK LMS M. Sobotica

Darinki Smerčanovi in Zvonkoti Potočniku iz M. Sobotice na novi življenjski poti obilo sreče in zadovoljstva

Sestra Hilda in domači

MURSKA SOBOTA — od 25.—25. sept. sovjetski barvni film: »Tih Don I. del; od 26.—27. sept. sovjetski barvni film: »Tih Don II. del; od 28.—29. sept. sovjetski barvni film: »Tih Don III. del. LENDAVA — od 25.—25. sept. italijan.—franc.—jugoslovanski film: »Mihajlo Strogov; od 27.—28. sept. ameriški film: »Poročno kosilce. LJUTOMER — od 24.—25. sept. ameriški barvni kinemaskopski film: »Wichita; od 28.—29. sept. francoski film: »Spoštovanja vredna vlačuga. SLATINA RADENCI — od 25.—26. sept. ameriški barvni kinemaskopski film: »Davek za krutost; samo 29. sept. sovjetski barvni film: »Snežna kraljica. VIDEM OB SCAVNICI — od 24.—25. sept. italijanski film: »Zakaj si takšna? GORNJA RADGONA — od 24.—25. sept. franc. barvni kinemaskopski film: »Greenka zmagaja; od 28.—29. sept. nemški film: »Pot v Bamsdorf. BELTINCI — od 24.—25. sept. nemški film: »Ni prostora za divje živali. CEPINCI — samo 25. sept. ameriški film: »Modri pajčolanc. VELIKA POLANA — samo 25. sept. ameriški film: »Najhitrejši strelec zmagajec. KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — od 24.—25. sept. ameriški barvni film: »Ponos in strast; samo 28. sept. angleški film: »Vreči njeno ime s ponosom.

UPRAVNI ODBOR KMETIJSKE POSLOVNE ZVEZE
OBRAT »AGROMERKUR« V MURŠKI SOBOTI
razpisuje delovno mesto

komercialista

Pogoji: končana srednja ekonomska šola ali njej enaka šola. Plača po tarifnem pravilniku, nastop 1. oktobra 1960. Prijave je treba poslati na upravo podjetja do 26. septembra 1960.
0-1024

CENIK

kemične čistilnice v Murški Soboti, Lendavska 8

ČIŠČENJE IN LIKANJE OBLEK

Moška obleka	din 600
Moške hlače	din 260
Moška suknja	din 340
Moški površnik	din 500
Moški balonski plašč dvojni	din 500
Moški balonski plašč enojni	din 400
Moški plašč zimski	din 600
Moški vetrni jopič dvojni	din 500
Moški vetrni jopič enojni	din 400
Moški pulover	din 250
Delovna obleka	din 200
Delovni plašč	din 200
Delovni plašč svileni	din 300
Kravata	din 50
Sail	din 100
Ženska bluza	din 200
Žensko krilo	din 200
Žensko krilo plisse	din 400
Žensko krilo s telovnikom	din 350
Ženska jopa navadna	din 300
Ženska jopa pletena	din 250
Ženski suknjič	din 300
Ženska obleka volnena	din 550
Ženska obleka svilena	din 550
Ženska obleka bombažna	din 300
Ženska obleka večerna	din 500
Ženska obleka plisse	din 650
Ženski zimski plašč	din 600
Ženski kostum	din 500
Otroška obleka do 15 let starosti	din 300
Otroški plašč	od din 200 do 300

Pri izredno zamazanih oblekah bomo pri kosu pribili še 50 din za uporabo dodatnih čistilnih sredstev oziroma za dodatno čiščenje. Sprejem oblek v čiščenje in izdaja je vsak delavnik od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure.

Stanovnjska skupnost
Murška Sobotica

KMETIJSKA ZADRUGA z.o.j. SELO-FOKOVCI

razpisuje delovno mesto

TAJNIKA

Pogoji: Dokončana srednja šola s prakso v administrativnih poslih.

Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Prošnje s potrebnimi dokumenti o šolski izobrazbi je treba poslati na upravo Kmetijske zadruge Selo-Fokovci do 1. oktobra 1960.
0-1035

DELOVNI KOLEKTIV STROJNE PLETILNICE BELTINCI

razpisuje

Štipendijo za šolsko leto 1960-61

a) za redno šolanje:

1 STIPENDIJO za srednjo ekonomsko šolo

Vse prošnje pošljite na upravo Strojne pletilnice Beltinci.
0-1021

GOZDARSKA POSLOVNA ZVEZA MURSKA SOBOTA

Kerenčičeva 11 prodaja

3 moška dvokolesa

Ogled vsak dan na upravi podjetja.
0-1019

LJUDSKA UNIVERZA V LENDAVI

obvešča vse zainteresirane, da bo organizirala
ENOLETNO ADMINISTRATIVNO (birotehnično) SOLO

Pogoji za vpis so:

1. Kandidat mora biti v delovnem razmerju
2. Kandidati, ki niso zaposleni, morajo imeti 8 razredov osnovne šole

Prav tako bo organizirala

VII. IN VIII. RAZR. OSEMLETNE SOLE ZA ODRASLE

Pogoji za vpis so:

1. Končanih 6 razredov osnovne šole
2. Pogojni vpis v VII. razred osemletne šole s tem, da v prvem polletju dokonča manjkajočo šolsko izobrazbo

Predpisano kolikovane prošnje je treba vložiti za eno in drugo šolo na upravi Ljudske univerze v Lendavi, Partizanska ulica 100, od 15. do 17. ure, najpozneje do 30. septembra 1960.
Pouk v šolah se bo začel 3. oktobra 1960 v 1. osemletki v Lendavi ob 15. uri.
0-1029

KOMISIJA ZA SKLEPANJE IN ODPOVEDOVANJE
DELOVNIH RAZMERICI PRI KOMUNALNEM PODJETJU
MARIBOR, STRMA ULICA 8

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. tehničnega vodje podjetja

v letu 1961 na razpolago družinsko stanovanje

2. dveh tehnikov za nizke gradnje

3. glavnega knjigovodje

Pogoji:

- pod 1. gradbeni inženir s 5-letno prakso ali gradbeni tehnik z 10-letno prakso in pooblastilom za nizke gradnje
- pod 2. gradbeni tehnik z daljšo prakso, lahko pa tudi začetnik
- pod 3. ustrezná srednješolska izobrazba s 5-letno prakso

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Nastop službe možen takoj oziroma po dogovoru. Prošnje je treba dostaviti na gornji naslov najkasneje do 30. septembra 1960. Vse ostale informacije dobite v tajništvo podjetja.
0-1020

KOMISIJA ZA RAZPIS MEST DIREKTORJEV

PRI OBCINSKEM LJUDSKEM ODBORU BELTINCI

razpisuje delovna mesta

UPRAVNIKA

za Strojno ključavničarstvo in kleparstvo Beltinci in

UPRAVNIKA

za Obrtno podjetje mizarstvo »Jelka« Beltinci

Pogoji:

Mojster ali pomočnik v ustrezni stroki. Pomočnik najmanj s petletno prakso. Potrebna je organizacijska sposobnost.

Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom, dokazili o šolski oziroma strokovni izobrazbi ter o dosedanjih zaposlitvah in potrdilo o nekaznovanju je treba vložiti pri Občinskem ljudskem odboru Beltinci v 15 dneh po objavi.
0-1030

KOMISIJA ZA SPREJEM IN ODPOVEDOVANJE

DELOVNIH RAZMERICI PRI KMETIJSKI ZADRUGI z.o.j. MURSKA SOBOTA razpisuje delovna mesta:

1. ADMINISTRATORJA-KE

2. POSLOVODJE v trgovini s sadjem in zelenjavo

Pogoji:

pod 1. končana srednja šola ali nepopolna srednja šola s petletno prakso

pod 2. kvalificirani delavec v trgoški stroki s petletno prakso

Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru. Nastop službe takoj ali s 1. oktobrom 1960. Prošnje je treba vložiti najpozneje do 27. septembra 1960 na upravo zadruge.
0-1036

Mali OGLASI

POSTNEGA NAJDIJELJA naprosam, da mi proti nagradi vrne pozabljeni knjigi na klopi pri soboškem kinu. A. A. uredništvo »Pomurski vestnik«.
M-1017

HISO Z VRTOM, sadovnjakom (17 a) v centru Bučkovec, primerno za obrtnika ali upokojenca, ugodno prodam. Naslov v oglašnem oddelku pod 3/ro »Poceni«.
M-1025

PAR DOBRIH KONJEV, konjsko opremo in zapeljivček po ugodni ceni prodam. Ogled vsak dan opoldne. Alojz Seršen, Veržej št.24
M-1025

AKTOVKA je bil vzeta na relaciji Maribor-Murška Sobotica dne 15. sept. 1960 od Gornje Radgone do Murške Sobotice. Oseba je bila opažena, zato naj aktovko proti nagradi vrne na Pošto Slatina Radenci.
M-1026

ENODRUŽINSKO HISO z dvema sobama, kuhinjo, z velikimi brajdami in z vrhom, takoj vseljuje v Mariboru, ugodno prodam. Naslov v upravi lista.
M-1028

ISCEM STANOVANJE v Murški Soboti, eventualno ga tudi odkupim oziroma plačam najemino za eno leto vnaprej. Naslov v upravi lista.
M-1037

POSTENO DEKLE, uslužbenko, sprejemem na stanovanje. Murška Sobotica, Kočljeva št. 16.
M-1033

KAVC, skoraj nov, dva fotelja z mizico, ugodno prodam. Naslov v upravi lista.
M-1039

PIŠCANCE-POHANCE, tudi plemenite, pralne banje, kad za želje, kuhinjsko mizo s stoli, vse v dobrem stanju ter nože za mizarški skobelni stroj 30 do 40 cm, ugodno prodam od 25. t. m. naprej. Murška Sobotica, Lendavska 47.
M-1041

MALI PROSTOR, lahko kletni, za manjšo delavnico, isčem proti ugodni najemini v sredšču M. Sobotice. Naslov v upravi lista.
M-1042

PRIDNO DEKLE z osnovnim znanjem kuhe, ljubiteljico otrok, sprejemem takoj k 4-članski družini. Plača 6.000 din. Srečko Zalar, Stari trg 28-III, Ljubljana.
M-1009

OBVESTILO

Cenjenim odjemalcem sporočamo, da bodo naše knjigarne nekaj dni zaprte zaradi inventur.

KNJIGARNA »DOBRA KNJIGA« MURSKA SOBOTA — zaprta od 2. do 5. oktobra 1960

KNJIGARNA V LJUTOMERU — zaprta od 25.—27. sept.

KNJIGARNA V GORNJI RADGONI — zaprta od 24.—26. septembra 1960

DIJAKI! Kupite si pravočasno zvezke in ostale šolske potrebščine!

CZP »Pomurski tisk«
Murška Sobotica

Uprava podjetja CZP »Pomurski tisk« v Murški Soboti

razpisuje mesto

VAJENCA (moškega)

v Knjigarni »Dobra knjiga« Murška Sobotica

Pogoji: uspešno končana osemletka.

NAŠA ZGODBA

Ljudmil Stojanov:

Martovo usmiljenje

Vsem skupno pridušeno stokanje, potem topi glasovi prebadanja, lomljenje hrustanca, železo udara ob kost, slabotno ruvanje in — molk. Kaj je to? Ali tako hitro?

Zmeda na obrazih vojakov in oficirjev.

Ne do kraja pobiti nesrečni so se vrgli v jarek, ker so morebiti upali, da krvniki ne bodo streljali, da jih bodo pustili. Ali kar tako, nagonsko, od brezumnega trpljenja. Ali jarek je globok in zdaj leži na njegovem dnu ljudska gmota, ki je utonila v krvi, in ječa. Nemogoče mi je, da bi pogledal še enkrat — ponorel bi ali pa bi se še sam vrgel dol. V grlu me nekaj tišči, čutim onemogel bes. Sedem na izkopano zemljo.

Na obrazih vojakov je videti nezadovoljstvo, odpor; zoprno jim je delo, ki ga opravljajo. Toda Mars je zvit: njihovo življenje terja, če ukaza ne izvršijo. Ve, da je lastna koža najbolj dragocena.

V večernem somraku se zdimo strašni in tem od boga pozabljenem, neznanem koščku sveta: skupinica vojakov s krvavimi noži, jaz sam in nesrečneži spodaj v jarku.

V rokah vojakov poigravajo puške, z njih kapljajo krvave kaplje na rumeno travo. Večeri se neopazno, kmalu bo vse zagrnila noč.

Kratek posvet. V drugih razmerah bi bilo delo lahko: nekaj kroglj in konec. Toda...

...Prepovedano je streljati, vidite, to je vse. Smo v zasedeni deželi, nepodvrženi in pazimo na videz miru. Nikakršnega streljanja!

Potem se eden od vojakov spusti v jarek. Slišijo se topi udarci, eden, dva, trije, težko sopenje, udarci noža ob kamen. Nazadnje vojak, ki ga je obšla groza, prileze ven. Nož je skrivljen, vojak se opteka ko pijan. Z obraza mu lije znoj.

Teško delo v nesrečnem jarku mu je spilo kri, da trepet kot list. Spodaj pa se slišijo novi kriki, pridušeni, topi, daljni.

V jarek se spušča drugi vojak. Nekaj nedopovedljivo groznega je v tem, kako izginja pod zemljo. Kakor da drsi v kraljestvo pekla. Drugi vojaki stoje kakor hipnotizirani: niti besede, niti kletvice kakor drugokrat. Še sam oficir je nestrpen zaradi neprijetnega in nepričakovanega zavlačevanja. Njegova praksa je ovržena, koraka gor in dol, naposled se nagne nad jamo in vpraša:

— Ali si končal?

V odgovor oride na dan vojak sam, s krvavimi madeži na uniformi, ki jih poskuša odpraviti s krčevitimi in bešestnimi kretnjami. Tudi njegov nož je skrivljen od udarcev, življenje

se je zopet izkazalo močnejše od jekla. Toda stokanja je manj, sliši se samo grgrajoče hropenje — tiše in tiše. Vendar je treba končati to neprijetno stvar: tudi vojaki imajo živce.

— Ne utegnemo izgubljati časa, — se oglasi oficir z navadnim, zapovedovalnim glasom, — zakopljite!

Toda pri prvi lopati se zgodi nekaj nenavadnega. Kakor izpod zemlje, iz krajevstva mrtvih, iz globine groba se razleže obupan, zamlkel in strašen glas učitelja:

— Za božjo voljo! Živ sem!

Poskočim in se nehote sklonim nad jarek. Učitelj je napol vstal, oči ima grozljivo razprte, prste krvave, z rokami se oprijemlje obeh strani groba, pogled pa mu je poln neizrekljive bolečine in prošnje in strahu pred smrtjo. V hipu se ga spomnim, dobrega in pohlevnega, kakršen je bil na svojem domu. Žena mu naliva temno višnjevo žganje, mali pa izteguje ročice proti meni in me med smehom kliče: »Striček!... Potegnem revolver in pomerim nanj — to je edino, kar morem dobrega storiti zanj.

Močna roka me sunkovito potegne in orožje pade na tla. To je stočkovna roka.

Pijan, togoten stoji za menoj, udarja s korobačem po škornju in vpije s tujim, hrupavim glasom:

— Dovolj ste mučili te ljudi! Hitreje zasipavajte jarek!

Kakor da bi bili vsi čakali na to. Zamlklo se je razlegel hrup lopat in zemlja kmalu pogoltno sprejme v svoje naročje prah, ki ga je bila rodila. Od tam pa se vzdiguje komaj slišen glas: »A-a!»

Potem vse potihne. Jarek je v trenutku zasut, vojaki se postavljajo v vrsto, sliši se povečje in hip nato požira noč v svojem žejnem naročju tako krvnike kakor žrtve.

Prev. J. F.

ŠTIRI NOVE ŽRTVE ŽEJE IN SAHARE

To je bil konec. Pregreta streha se je doignila nad tremi moškimi, ki so ležali na zemlji. Trije vojaki niti toliko moči, da bi obrnili oči. Ali so prebili dve uri ali dva dni pod razžarjeno svetlobo Sahare? Ničesar niso vedeli...

Kamion, s katerim so se peljali v francosko raketno bazo Amadir, se je pokvaril sredi peščenega oceana. Zato so nadaljevali pot peš, da bi prispeli v svojo bazo. Toda pozabili so na najpečejega sovražnika človeka v Sahari — žejo.

Cez nekaj ur so postali pošasti z izbuljenimi očmi, nesposobni, da bi zaprli očke. Bil jih je sedem, ko so zapustili kamion. A sedaj so ostali opega trije: štirje njihovi tovariši so popadali drug za drugim in ostali sami v puščavi.

Stopali so naprej. Noč, nekoliko bolj olajna kot običajno, jih je malo požižila in uspelo jim je, da so se privlekli do neke osamljene hišice na poti. Toda hišica je bila pusta. Ko je sonce spet vzšlo, so bili izpostavljeni še strašnejšim mukam. Pričakovali so smrt.

Eden izmed njih je neprestano drezal s prsti v pesek in ječal kot mali otrok. In nekega trenutka je doignil glavo. Zazdelo se mu je, da je slišal pritajeni zvoek motorja. Hotel je zakričati. Toda kot v hudih sanjah, v katerih iz strahu ne moreš krikniti, so ostala njegova usta nema.

In vendar je njegov obraz obsijala radost: kamioni so se mu zares približevali. Videl je, kako iz njih izstopajo ljudje s posodami, polnimi vode. Nato se je onesvestil.

Uro pozneje so bili trije vojaki o taborišču misije SOS Sahara, ki proučuje človekovo izdržljivost glede žeje v najpečejši puščavi na svetu. Preden je naletela na vojake, ki so umirali od žeje, je ekspedicija že odkrila trupla štirih nesrečnikov. Če bi prispela dve uri pozneje, bi tudi preostala trojica umrla od žeje.

STROJ — „KOPIJA“ ČLOVEŠKIH MOŽGAN

V Miamiju (ZDA) so prikazali velikansko elektronsko napravo, ki predstavlja doslej najbolj veren poskus mehanične »kopije« sistema dela človeških možgan. Stroj je visok štiri metre, ima sedem metrov v premeru in je opremljen s 38.000 cevmi, ki so povezane s sistemom žic, dolgimi 50 kilometrov. Naloga teh mehaničnih možgan je, da skušajo prikazati nekoliko osnovnih funkcij možganskega sistema.

Naprava predstavlja fiziološko shemo možgan, njene žarnice pa živčne celice. Električni impulsi posnemajo sporočila, poslana iz možgan ali prispela vanje. Na prostranem ekranu se pojavi zvočna slika, ki predstavlja neko vrsto zavesti mehaničnih možgan.

Stroj nima pretenzije, da bi dočaral nastanek in zapleteni proces nastajanja misli. Njegov namen je, da prikaže mehanizem čutnega opažanja in omogoči, da se spremljajo vse operacije, ki nastanejo v možganih potem, ko se zabeleži zunanji dražljaj, a tudi komande za odgovor na ta dražljaj, ki jih možgani pošiljajo motornim centrom. Tako je, na primer, poslušanje in gledanje operne pevke spremljano s evociranjem likov in glasov drugih opernih pevk v »spominu« mehaničnih možgan.

Naposled stroj primerja videz in kvaliteto glasu vseh znanih pevk in »izreče« sodbo o tem, katera je najboljša in s kolikšnim plaskanjem je treba nagraditi to, ki jo poslušamo.

NERAZUMLIV IZIK ZNANSTVENIKOV

Sir John Thompson, šef britanskega urada za atomsko energijo, se pritožuje nad zmožnostjo, ki vlada v znanstvenih raziskovanjih, in pravi: »Eden izmed velikih problemov, s katerim se bomo verjetno srečali v doglednem času, je ta, da znanstveniki ne bodo v stanju, da bi razumeli, kaj govorijo drug drugemu.«

EPILOG UMORA NA ULCIJSKI TRZNICI

Pred časom smo poročali o tem, da je Ljilja Delić na ulcijski trznici ustrelila Dana Bogdanovića, ker je širil o njej neresnične vesti. Ob sta iz vasi Zoganj, Ljilja pa je ustrelila Dana maja letos.

Pred kratkim je senat Okrožnega sodišča v Cetinju obsodil Ljiljo Delić na kazen strogega zapora in sicer za dobo 7 let.

RECEPT ZA DEŽ

V Avstraliji že 15 let proučujejo, če je moč s pomočjo letal raztrositi med oblake elemente, ki bi oblikovali deževne kapljice. Trud ni bil zaman. Pokazalo se je, da proizvajajo dežički srebrnuga jodida, ko jih raztrosijo v kumulase, dež. Ze pet let razvažajo letala srebrni jodid nad predeli Nove Južne doline v Avstraliji. Pokazalo se je, da se je letna količina atmosferskih padavin od takrat znatno povečala.

ŽEPNA RAZSTAVA

Kragujevski fotoamatir Milovan Rakoujac ima zanimivo razstavo preko 150 umetniških fotografij. Razstava je tako majhna, da jo je moč zložiti v škatlo, nekaj večjo od škatle vžigalic in jo spraviti v žep. To so miniaturne kopije umetniških fotografij, ki jih je Rakoujac razstavljaj na raznih razstavah. Med njimi so tudi tri slike, ki jih je razstavljaj na neki razstavi v Hongkongu.

SPOMINSKA PLOŠČA ZA POŠTRVI

Prvo naseljevanje postrvi na Novi Zelandiji se je začelo leta 1864. Od takrat velja na Novi Zelandiji posebna skrb razmnoževanja postrvi v odgovarjajočih rekah. Zabeležili so velike uspehe. Mnoge novozelandske reke so sedaj bogate na postrvih, ki jih uspešno lovijo, vendar ob določenih pogojih.

IZPOLNJENA OBLJUBA

Náša slika prikazuje najhitrejšega človeka na svetu — nemškega tekalca na kratke proge Armina Harryja za zaročenko Christiano Blasche, znanodna zgodovine umetnosti. Prod rimskimi olimpijskimi igrami je Harry obljubil svoji zaročenki kot poročno darilo zlatokaj iz Rima in je svojo obljubo, kot znano, tudi izpolnil.

VAS NA TREH PLANINAH

Okrog dvajset kilometrov od Bajine Bašto je nad kaanonom Drine odročna planinska vas Rastišče. Vas ima okrog 100 hiš in je znana po tem, da so njene hiše razmetane po pobočjih treh planin: Tare, Crnega vrha in Zvezde. Solarji iz te vasi obiskujejo skupno šolo v dolini rečice Dervente, ki teče sredi vasi med omejenimi planinami. Ko govorijo o svoji šoli, pravijo učitelji, da se otroci dobro učijo, čeprav morajo vsak dan mnogo peščati na svoji poti v šolo s treh planin.

PREŠTEVANJE DIVJACINE Z LETALI

V nekaterih evropskih državah že dolgo časa organizirajo preštevane nekaterih vrst divjadi s pomočjo letal. Nekatero vrsto celo lovijo z letali (na primer volkove v Švicipju). Na Švedskem z letali ugotavljajo številno stanje losov v nekaterih loviščih, v ZSSR pa na isti način preštevajo antilope. Tako so iz letala fotografirali območje, na katerem živijo antilope okrog Astrahana, Stalingrada in Rostova. Na ta način so ugotovili, da je na tem terenu okrog 350.000 antilop.

STO LET STARA PIPA

Vasi Kolar, kmetovalce iz vasi Kadina Glavica v občini Drniš, ima zelo staro pipo. Ze leta 1860 je kupil Vasin oče Peter na nekem sejmu v Sinju pipo iz gline, ki se je obrnila vse do danes. Pipo predstavlja tudi lepo umetniško delo. Na njej je portret moža z brki.

DEKLE NA SMETEH

V Hongkongu je po pijančevanju v hotelu, v katerem prebivajo ameriški turisti, padlo v ranih jutranjih urah neko dekle z okna drugega nadstropja. K sreči je padla na prepoln sod s smetmi, ki je čakal, da ga odpeljejo. Skoraj popolnoma onesveščena zaradi velikega strahu je obležala. Mimo sta prišla dva Kitajca, ki sta bila presenečena, ko sta opazila mlado dekle na smeteh. Eden izmed njih je porogljivo zmajal z glavom: »Kaj vse ti Američani ne mečejo med smetile!

PIJANOST

Nedavno so enega izmed profesorov Medicinske fakultete v Stockholmu ponudili med banketom nujno poklicati k neki pacientki. Profesor se je odzval klicu dolžnosti, čeprav je že precej globoko pogledal v kozarec. Ko je začel s pregledom, se mu je stetoskop, vinenemu, izmikal v roki. Zamrmal je: — Uh, prekleta pijavka! — Pacientka je to drugiče razumela. Skušala se je dvigniti iz postelje in prostranena je zašepetala profesorju: — Da, res je, napila sem se. Toda, prosim vas, dragi profesor, ne povejte mojemu možu o tem niti besede!

JABLANI, KI ŽE DRUGIČ CVETITA

Na posestvu Rodoljuba Jeunoviča, knjigovodje iz Novega Pazarija, sta ponovno poginili dve jablani. Obe sta v Rodoljubovem sadovnjaku, ki šteje preko 50 jablan, druga poleg druge in kar je najzanimivejše pri vsej stvari: plodovi z obeh so še na drevesih.

NEŠREČA JU JE ZDRUZILA

V vasi Osipaonici, blizu Smedereva, živita nevsakdanja kolezarja — invalida. To sta Drago Branković, ki ne more hoditi, in Boža Marjanović, ki je pri eksploziji granate izgubil vid. Oba sta se združila na neobičajen način. Kadar morata opraviti kakšen posel v Osipaonici ali kateri drugi vasi, sedeta skupaj na kolo. Medtem ko Drago upravlja kolo, sedi Boža na mestu za prijazgo in z nogami obrača pedale. Tako z združenimi močmi prepeljeta na kolesu po več kilometrov na uro brez nesreče ali težave.

SAMOMOR ZARADI PLESAVOSTI

Veliko žalost prebivalcev mesta Enmorrova (Sidney, Avstralija) je izzval samomor 20-letnega H. Pesajia. Ta mladenič je tako naglo izgubil las, da je postal popolnoma plešast. Obiskal je mnoge zdravnike in uporabljal številne preparate, vendar uspeha ni bilo. Našli so ga mrtvega v kuhinji, v katero je pustil plin. V poslovnem pismu je omenil, da nima življenja brez las zanj nobenega smisla.

CRNE IN RDEČE NOGAVICE

V nekaterih vaseh v okolici Muča, nedaleč od Splita, je zanimiv običaj, ki se je ohranil med tamkajšnjimi ženami. Poročene žene nosijo rdeče nogavice, samske pa črne.

ELEKTRONIKA PRED 1000 LETI

V okolici Bagdada so našli ostankе starodavnih galvanskih elementov, katerih starost je več kot 1000 let. Našli so kovinsko posodo, v katero so namestili elektrolit in ogljeno palčko.

SPREGOVORIL PO DVEH LETIH IN POL

Branko Trbojevič, traktorist iz Tietla, je postal pred tremi leti žrtev prometne nesreče. Izgubil je vid, sluh in dar govora. Vid in sluh sta se mu vrnila po dveh mesecih, vendar je še dalje ostal nem. Bil je zelo zaskrbljen, ker so mu zdravniki rekli, da sploh ne bo več govoril, če se mu v treh letih ne vrne dar govora.

Pred časom je nenadoma spregovoril. Iz govora je ponovno dobil na neobičajen način. Sam pravi o tem, da so se njegovi prijatelji Andjelko Kočunja pripeljal na kolesu mimo traktorja gospečarja, ki ga je upravljal. Ko je odpeljal mimo, je Andjelko zaradi neravnega terena padel s kolesa in le malo je manjkalo, da ga ni s traktorjem povozil. V zadnjem trenutku je Branko ustavil traktor. Tedaj se je zelo ustrašil in od strahu naenkrat spet spregovoril.

VSI IMAJO PRAV

Kakor znano, so na kongresu britanskih Trade Unionov izglasovali dve resoluciji o oboroževanju, ki sta očitno v protislovju: prva zahteva, naj se Anglija odreče atomske oborožitve ne glede na druge, in druga, ki pravi, naj se oborožitve ne odreče brez drugih.

Neki britanski list ugotavlja, da to spominja na anekdoto o angleškem sodniku, ki je dejal, da imata (razsoditi) moral in neki civilni pravici obe stranki prav, ko pa je nekdo odvetnik pripomnil, da obe stranki ne moreta imeti prav, je mirno odgovoril: — Tudi vi imate prav.

PRED POROKO V SMRT NA MOTOCIKLU

V okolici Koprivnice se je zgodila prometna nesreča, v kateri je našla tragično smrt 19-letna Milica Mudjerečan, maturantka iz Kalinova. S prijatelji in prijateljicami ter s svojim zaročencem Matom Redjepom, predavateljem avto-moto šole, je bila na kovanju. Ker so vsi imeli motocikle, so se po kovanju ustavili v večih gostilnah, ker jo Mato na vsak način hotel prosvitati svojo fantovščino. Ko se je napil, mu zaročenka ni dovolila, da bi upravljal motorno kolo. Čeprav ni bila večja, je sama vzela krmilo v roke in se napoved pri sročanju z vozno spreglo zaletela v neki most. Bila je v trenutku mrtva. Njen zaročenec je dobil poškodbe, no vsem telesu, motor pa je popolnoma uničen.

Tako vprego si je omislil Stanko Ogrizek iz Veržeja. Na vozček lahko naloži tudi večje breme, najraje pa se osede na voz sam in se tako — sicer nekoliko nenaodno — peular precej hitro, odpelje sem ali tja.

VZLETISČE IN PRISTAJALIŠČE ZA HELIKOPTERJE

V Moskvi, kjer je bilo nekoč osrednje letališče, so uredili prvo vzletišče in pristajališče za helikoptere v glavnem mestu Sovjetske zveze. Tako se bodo potniki od Moskve do letališča Seremetjevo in obratno odšel prevažali z udobnimi helikopterji »Mi-4«. Polet bo trajal 10 do 12 minut. Na sliki: helikopter na letališču Seremetjevo

Prve partizanske ladje

Stjepan Kerečin, polkovnik JLA, je objavil ob letošnjem dnevu mornarice v tisku zanimive podatke o tem, kako je nastala naša mornarica in kakšne borbe je vodila med vojno na Jadranu. Polkovnik Kerečin piše med drugim, da je ladje vojne mornarice bivše Jugoslavije leta 1941 v glavnem zaplenila fašistična Italija. Poročnica bojnega broda Milan Spasić in Sergej Masera sta uspela spustiti v zrak rušilce »Zagrebe«. Z njim sta se tudi popopila. Podmornica »Nebojšac« in torpedovki »Durmitorec« in »Kajmakčalanec« so prešle na stran zaveznikov, polajzica min »Makarsko« pa je potopila posadka.

Toda v začetku NOV se je začela borba tudi na Jadranu. Prve borbe so vodili partizani-mornarji ob obali in na morju med otoki, z motornimi člni in člni na vesla. Namen je bil, ovirati plovbo sovražnih ladij in ohraniti zvezo med partizanskimi enotami na obali. Prvi uspeh je bil dosežen s pomočjo sabotaže. Zgoreli sta dve večji, poškodovane pa so bile štiri manjše italijanske vojne ladje.

Leta 1942 so partizani zajeli štiri italijanske jadrnice, ob koncu tega leta pa tudi konvoj šestih motornih jadrnic. Vse te ladje so odvedli v Podgorico, ki je postala neslužbena partizanska pomorska baza. Dve ladji so partizani oborožili in pod imeni »Partizani« in »Pioniri« sta ovirali plovbo sovražnih ladij. Uradna italijanska poročila so tedaj sporočila, da se »poraia partizanska mornarica«. V tem obdobju je for-

miran tudi minerski odred, ki je jemal eksploziv iz plavajočih sovražnih min.

V Podgorici je bil 23. januarja 1943 osnovan Prvi mornariški odred. 10. oktobra istega leta pa tudi Poveljstvo mornarice NOV. Borbe so bile vedno pogostejše. Do kapitulacije Italije, 9. septembra, je bilo na morju napadenih 80, zajetih pa 32 italijanskih ladij. Partizanska mornarica je sodelovala pri osvoboditvi otokov Cres, Lošinj in Karlobag. Nemci so ob koncu leta poslali na Jadran močne pomorske in letalske sile. Po težki borbi so obvladali Hrvatsko Primorje in severno Dalmacijo. Naša vojna mornarica je tedaj evakuirala določene enote in

PRVI PARTIZANSKI KAPITAN

24. januarja 1942 je priplula v pristanišče Gradac na poti iz Metkovića v Makarsko velika motorna jadrnica »Merkur«, ki je vozila s seboj 7 vagonov moke, fižola in kuruže za vojsko. Ladjo so partizani zajeli in takoj so zabili izkrcavati hrano, da bi del prenosili v hrbe, del na razdelili ljudstvu. Del hrane je bilo treba izkrcati v pristanišču Ploče, kas pa je bil dragocen, ker je bilo pričakovati napad okupatorja. Istega dne so se namreč začele oborožene akcije partizanov na tem območju in eden izmed vodij vstaje — Vitomir Viskić se je obrnil do Miloša Andrejaševića, ki se kot barba Miloše še danes ukvarja s svojim ribičkim poslom, nakaž je »Merkur« odplul iz pristanišča.

Prvi partizanski kapitan, barba Miloš, se še spominja, da je bila

ZDRAVSTVENA ZAŠČITA V ZRCALU ANKETE

Zavarovancev navedlo dolgo čakanje in nezadovoljnost zdravnikov do pacienta. Zaradi dolgega čakanja je največji odstotek nezadovoljnih v Ljubljani (66,2% anketiranih), najmanj pa v Treptu (2,8%). Priloge zavarovancev govorijo, da zdravniki niso dovolj zainteresirani za bolnika, da mu ne posvečajo skrb, da niso neposredni v kontaktu in podobno. Odstotek teh pritožb je razmeroma visok. Zanimivo je, da je mnogo več pritožb spričo nezadovoljne zavzetosti zdravnikov med zavarovanci podjetij, ki imajo lastno zdravstveno postajo, kot tam, kjer uporabljajo zavarovalnice druge ambulante. Zavarovanci, ki imajo svoje ambulante, pa se zato manj pritožujejo zaradi dolgega čakanja.

Lpoštevajoč vse razloge nezadovoljstva, — poudarjajo strokovnjaki Zveznega zavoda —, lahko pridemo do zaključka, da so posredi pretežno subjektivni faktorji, ki vplivajo na slabosti v organizaciji zdravstvene zaščite. Lahko se reče, da je uradniški položaj zdravnikov in ustaljeni zdravstveni delavcev glavni vzrok pomanjkljivosti, predvsem ne dovolj pristnega odnosa med zdravstvenimi delavci in bolniki in določene nezaujanja zavarovancev do ustanov javne zdravstvene službe. Te pojave pa je mogoče preprečiti z drugačnim sistemom nagrajevanja zdravstvenih delavcev, ki jih bo mnogo bolj približal zavarovancem.

13.000 beguncev na svobodne otoke in se med borbo umaknila na otok Vis. Borbe na morju niso prenehale niti takrat.

Leta 1945 je naša vojna mornarica uspešno sodelovala pri osvoboditvi Hrvatskega Primorja in Kvarnerskih otokov in je prepeljala borce Devete divizije v Istro. Naša vojna mornarica je potopila v vojni 7 sovražnih vojnih in 12 transportnih ladij, zaplenila je 20 vojnih in oboroženih ladij in 47 motornih plovnih objektov; zajela je 3189 sovražnih oficirjev in vojakov. Razen tega je prepeljala na otok Vis okrog 16.000 ranjenecv in s kopenske evakuirala 35.000 beguncev.

MEGLA PROTI GRIPI

Ceprav je medicina že zdavnaj obsodila nezdravo podnebje mest z meglo, kot sta London in Los Angeles, sta dva ameriška zdravnika opravila zanimive poskuse, ki kažejo, da lahko ima megla tudi zdravilno dejstvo. Miši, ki so bile dva meseca prepuščene vplivu zraka, polnega megle in industrijskega dima, so pokazale mnogo večjo odpornost proti gripi od miši, ki so med tem časom živele v idealno zdravju klimi.

To krepitev organizma v odnosu na viruse gripe pojasnjujejo s primerjanjem vpliva industrijskega dima, ki ga vsebuje megla, z vplivom antiseptičnega aerozola.

Zanimivo je, da sovjetski zdravniki v kijejski bolnišnici umetno ustvarjajo zamegleno atmosfero, zasičeno z aerozoli in jonizirano do visoke stopnje — za borbo proti povisnemu pritisku. Profesor Pančenko veruje, da bo moč na ta način zdraviti tudi notranje krvavitve.

ZASLIŠANJE V PRITLIČJU

Na sodišču v Stuttgartu so poklicali kot pričjo Ano Groschel. Toda pričja je tako težka, da se ni mogla povzpeti v drugo nadstropje, kjer je bila razpravna. Sodniki so zato prišli v pritličje in tam zaslišali korpu-lentno pričjo.

Dj. Buzganović: POGODBA NA SVATBI

S takimi besedami je Tihomir Stanišić iz Novega Sada pripovedoval o svojem razočaranju, ki ga je doživel v Leskovcu, v kraju, iz katerega se je oddelil pred petnajstimi leti: »Hotel sem videti, koliko se mi je rojstni kraj spremenil, in oddel sem tja z ženo. In zares sva imela kaj videti, tako v Leskovcu kot v okolici. Ljudstvo je razpoloženo in uživa v lepoti svojega mesta. Toda poleg najinega občudovanja sva doživela tudi razočaranje na neki svatbi v samem Leskovcu, ko sva slišala, kako se nekateri v tem delu Srbije mečajo in ženijo. To je bilo 23. avgusta. Oddli smo po dekle v sosednji vas. Tam so nas pričakali kot prijatelje, čeprav nas je bilo 30 oseb. Nastalo je objemanje in poljubljanje, in ostali običaji. Prišli smo piti in jesti. Radost in veselje — navadno rečeno običajna sgužvava. Mlada je po vrsti ponujala žganje in zbrala denar: šilice žganja 100 dinarjev in še več. Nato se je začelo obdarovanje: nevesta gostom in gostje nevesti... Moja žena, ki ni tega nikoli videla, je pazljivo opazovala vse, kar se je dogajalo.

Naposled se je začelo novo prijateljstvo med nevestinim stricem in nekimi kotljarjem iz Leskovca. Stric je pozval kotljarja, da bi postala tudi ona sorodnica, ker ima stric hčerko, kotljar pa sina. Hči je tako, je govoril, lepa in pridna. Prijatelj je odvrnil kotljar, — strinjam se in vidim, da je dekle lepo. Lahko se bova spooprjateljila. Samo rečem ti: moj sin ima kompletno spalnico, radio, televizijski sprejemnik, kolo in motor. Manjka mu še limuzina. Ti kupi »Fiat 1100« in postala bova prijatelja. In nato se je začelo splošno pogajanje, ne glede na to, da se fant in dekle sploh ne poznata. Žena, ki je poslušala našega botra, kako nam je pripovedoval, da je za možitev starejšo hčerko prodal, razen vse živine, tudi vprežni voz, in slišala, da se tod precejšnje število mladih tuka možil in ženil, a da se sploh ne pozna, mi je zašepetala: — Mar tukaj delajo Socialistična zveza in mladinske organizacije, če se mladi tako mečajo in ženijo. Zakaj ne vžgajajo te mladine? Na to sem ji odgovoril, da se tudi sam vračunam, zakaj je to tako. In kako dolgo se bodo, zares, in mlada pokolenja tako mečala in ženila? Zares — kako dolgo?